

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Переклад українськомовних термінів

**у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах:
інструментарій Google Translate»**

Студентки групи МПа 04-21
факультету германської філології
і перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова
і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Бухти Юлії Євгеніївни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2022 року

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х. Б.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук, доцент,
професор Капранов Я. В.

Національна шкала
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master's Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Translation of Ukrainian terms around resilience phenomenon into English in scientific texts: Google Translate Toolkit”

Group MPa 04-21
Department of German Philology and
Translation
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Yuliia Ye. Bukhta

Research supervisor:
Professor
Yan V. Kapranov
Doctor of Science (Philology),
Associate Professor

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) **II** курсу **МПа 04-21** групи факультету германської філології і перекладу КНЛУ

Бухти Юлії Євгенівни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи Переклад українськомовних термінів у проекції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах: інструментарій Google Translate

Науковий керівник доктор філологічних наук, доцент, професор Капранов Ян Васильович

Дата видачі завдання “10” вересня 2021 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2021 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2021 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2021р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2022 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2022р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2022 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедрі	07 жовтня 2022 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2022 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2022 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) II курсу МПа 04-21 групи факультету германської філології і перекладу спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Бухти Юлії Євгенівни

(ПІБ студента)

за темою Переклад українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах: інструментарій Google Translate

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (підпис керівника)

(_____) (ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2022 рік

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) II курсу МПа 04-21 групи факультету германської філології і перекладу спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Бухти Юлії Євгенівни

(ПІБ студента)

за темою Переклад українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах: інструментарій Google Translate

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ” _____ 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТЕРМІНІВ У ПРОЄКЦІЇ ДО ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ У ПСИХОЛІНГВІСТИЦІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	13
1.1 Професійна терміносистема у контексті психолінгвістичного знання	13
1.1.1 Термінологічне позначення поняття «термін» як об’єкта лінгвістичних студій	13
1.1.2 Терміни в проєкції до феномена резилентність як об’єктів психолінгвістичних студій	18
1.2 Підходи щодо відтворення термінів різних наукових дискурсів	22
1.2.1 Класичні підходи відтворення термінів різних наукових дискурсів	24
1.2.2 Сучасні підходи відтворення термінів різних наукових дискурсів: інструментарій Google Translate	28
1.3 Науковий дискурс як простір трансляції психоментального феномена резилентність	30
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ І КОГНІТИВНО- ПРАГМАТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ У ПРОЄКЦІЇ ДО ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	39
2.1 Структурно-семантичний підхід до таксономії англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність в текстах наукового дискурсу	39
2.2 Когнітивно-прагматичний підхід до таксономії англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу	48

Висновки до розділу 2	52
РОЗДІЛ 3 ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОСИСТЕМИ У ПРОЄКЦІЇ ДО ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ: ІНСТРУМЕНТАРІЙ GOOGLE TRANSLATE	61
3.1 Перекладацькі трансформації при відтворенні англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність українською мовою у текстах наукового дискурсу	61
3.2 Відтворення англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність українською мовою у текстах наукового дискурсу на лексичному рівні	63
3.3 Відтворення англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність українською мовою у текстах наукового дискурсу на синтаксичному рівні	72
Висновки до розділу 3	74
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	88
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	89
ДОДАТОК	92
SUMMARY	123

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства присвячена дослідженню принципів перекладу українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах із застосуванням інструментарію Google Translate.

Термін як одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Сучасна термінологія – важлива й невід’ємна частина лексичної системи мови. Процес становлення наукової термінології пов’язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства зумовлена необхідністю встановлення взаємодії лінгвістичних і логічних чинників формування лінгвістичної терміносистеми взагалі, а також конвенційного зв’язку форми і значення будь-якого автентичного (зокрема англійськомовного) лінгвістичного терміна як транслятора відповідного смислу, що призводить до конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах.

Мета роботи полягає у визначенні принципів перекладу українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах із застосуванням інструментарію Google Translate.

Поставлена мета передбачає розв’язання таких **завдань**:

– критично проаналізувати наукову літературу і сформулювати теоретичні положення щодо вивчення професійної терміносистеми у контексті психолінгвістичного знання;

– охарактеризувати підходи щодо відтворення термінів різних наукових дискурсів;

– визначити структурно-семантичні і когнітивно-прагматичні підходи до англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу;

– назвати принципи перекладу терміносистеми у проєкції до феномена резилентність текстах наукового дискурсу англійської та української мов із застосуванням інструментарію Google Translate;

– сконструювати когнітивно-семіотичну мережу перекладу українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах.

Об'єктом дослідження постають українськомовні терміни в проєкції до феномена резилентність у науковому дискурсі.

Предмет дослідження – принципи перекладу українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах.

Матеріал дослідження – це анотації до наукових статей, представлених у журналі «Психолінгвістика», що входить до категорії А Переліку фахових видань України (Scopus / Web of Science), серед яких: а) Деменчук, О. (2020). Типологія моделей семантичної деривації лексики: лінгвістичний та психолінгвістичний аспекти; б) Ісаєва, Н., Акімова, А., & Акімова, А. (2020). Категоризація травматичного досвіду особистості в китайському жіночому щоденниковому наративі: фреймово-сценарна модель; в) Коцур, В., Вільчинська, І., & Коцур, Л. (2020). Актуалізація суспільно-політичної лексики в побутовому дискурсі суб'єктів комунікації; г) Левко, О. (2020). Прецедентні одиниці як засоби маніпуляції в українському релігійному медіадискурсі: психолінгвістичний вимір; д) Максименко, С., Немеш, О., Максименко, К., & Набочук, О. (2020). Психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів; е) Михальчук, Н., & Хупавцева, Н. (2020). Фасилітація розуміння старшокласниками літературних творів як

психолінгвістична проблема; є) Ребрій, О., & Ташенко, Г. (2020). Перекладацькі стратегії для фонографічних девіацій: психолінгвістичний підхід; ж) Тавровецька, Н., & Шебанова, В. (2020). Крос-культурне дослідження вживання обценної лексики у молодіжному середовищі; з) Шимко, В., & Бабаджанова, А. (2020). Дослідження концепту коронавірусного карантину як нової категорії мовної свідомості. Загальний об'єм суцільної вибірки складає 100 англійсько-українських речень.

У ході дослідження використовувалися наступні **методи**: метод суцільної вибірки для добору фактичного матеріалу; методи структурного та семантичного, прагматичного та контекстуального аналізу для з'ясування особливостей функціонування лінгвістичної терміносистеми в науковому дискурсі; методи перекладацького аналізу для конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в роботі *вперше*: уточнено теоретичні положення щодо вивчення професійної терміносистеми у контексті психолінгвістичного знання; *охарактеризовано* підходи щодо відтворення термінів різних наукових дискурсів; *визначено* структурно-семантичні і когнітивно-прагматичні підходи до англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу; *названо* принципи перекладу терміносистеми у проєкції до феномена резилентність текстах наукового дискурсу англійської та української мов із застосуванням інструментарію Google Translate; сконструйовано когнітивно-семіотичну мережу перекладу українськомовних термінів у проєкції до феномена резилентність англійською мовою у наукових текстах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їхнього застосування в курсах загального мовознавства (розділи “Мова й культура”, “Мова й мислення”), зіставного мовознавства (розділ “Зіставна лексикологія”), прикладної та когнітивної лінгвістики, у спецкурсах

із термінознавства, когнітивної семантики, лінгвокультурології та міжкультурної комунікації. Окрім цього, практичне значення роботи полягає у можливості використання її теоретичних положень та висновків у курсах з лексикології, лексикографії й термінознавства сучасної англійської мови; у лексикографічній практиці, зокрема при складанні навчальних словників зі спеціалізованого перекладу; у написанні підручників, методичних посібників. Зібраний фактаж може слугувати у лексикографічній практиці, зокрема для укладання термінологічних словників.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, списку довідкової літератури, списку джерел ілюстративного матеріалу. Повний обсяг роботи – 128 сторінок, основний зміст викладено на 72 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної, сформульовано мету, визначено основні завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну одержаних результатів, методи дослідження, практичне значення одержаних результатів, указано форми апробації та структуру роботи.

Перший розділ кваліфікаційної роботи магістра «Теоретичні засади вивчення термінів у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу у психолінгвістиці і перекладознавстві» присвячено теоретичними засадам вивчення професійної терміносистеми у контексті психолінгвістичного знання, характеристиці підходів щодо відтворення термінів різних наукових дискурсів, а також наукового дискурсу як простору трансляції психоментального феномена резилентність.

Другий розділ кваліфікаційної роботи магістра «Структурно-семантичні і когнітивно-прагматичні підходи до англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу» присвячено аналізу структурно-семантичних і когнітивно-прагматичних підходів до англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу, зокрема зосереджено

увагу на структурно-семантичному й конітивно-прагматичному підходах до таксономії англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу.

Третій розділ кваліфікаційної роботи магістра «Принципи перекладу терміносистеми у проєкції до феномена резилентність текстах наукового дискурсу англійської та української мов: інструментарій Google Translate» присвячено принципам конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу.

У **загальних висновках** викладено здобуті у дослідженні наукові та практичні результати дослідження та визначені перспективи подальших пошуків у обраному напрямі.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТЕРМІНІВ
У ПРОЄКЦІЇ ДО ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ
У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ
У ПСИХОЛІНГВІСТИЦІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Професійна терміносистема у контексті психолінгвістичного знання

1.1.1. Витлумачення поняття «термін» як об'єкта лінгвістичних студій: терміни в проєкції до феномена резилентність. Розвиток технології, культури, мистецтва, виробництва породжує пов'язані з ними специфічні слова. Цей процес проходить в різний час, у різних місцях земної кулі. І набуває матеріальну форму в різних мовах; тому саме по собі це явище унікальне. Однак, не кожне слово – термін, і не кожний набір спеціальних слів може розумітися як термінологічна система [59: URL].

Сукупність термінів, співвіднесена з тією цариною людської діяльності, утворює **терміносистему**, яка слугує своєрідною мовною моделлю системи професійних понять, концентрованим вираженням надбання в певній галузі знань [73: 20]. А. П. Шокін [84] зазначає, що «від того, наскільки добре “працює” термінологія, наскільки точно співвіднесені її одиниці з елементами мислення й фактами реальної дійсності, багато в чому залежить успішне здійснення процесів спілкування в спеціальній сфері, обміну інформацією й загалом діяльності спеціалістів. Звідси стає очевидною необхідність вивчення окремих терміносистем, їхньої структури й одиниць у процесі функціонування як в одній мові, так і в різних мовах у порівняльному аспекті» [84: 106].

Сучасна термінологія – важлива й невід'ємна частина лексичної системи мови. Вона складається з низки галузевих терміносистем, що є певною сукупністю взаємопов'язаних терміноелементів для вираження

наукових понять. Тобто системність термінології базується на системності мови й наукового знання [73: 18].

Обґрунтування системності термінології міститься в теорії термінологічного поля О. О. Реформатського [60], який стверджує, що термінологічне поле для терміна – це конкретна термінологія, поза якою слово втрачає свою характеристику терміна [60: 51]. Термінологічні поля як основу системної класифікації термінології підтримує О. В. Суперанська [67]: «Для будь-якого терміна суттєву роль відіграє термінологічне поле, до якого він уходить і поняття якого позначає. Для спеціаліста достатньо буває згадки про це поле, щоб сприймати термін однозначно й не мати потреби в жодних дефініціях» [67: 74].

Підтвердження цих думок висловлено в роботах Д. С. Лотте [43]. Він звертає увагу на те, що «термін не можна розглядати й оцінювати ізольовано: незважаючи на те, що він окремо задовольняє вимоги стислості, індивідуальної влучності тощо, далеко не завжди він буде прийнятним, оскільки ці якості терміна повинні оцінюватися у світлі точності всієї системи термінів і їх системотизуючих якостей» [43: 73].

Термін не існує поза цілісною системою понять і термінів, які називалися термінологією або терміносистемою (хоча і між цими поняттями існує певна різниця). В процесі наукової діяльності створюються теоретичні системи, які складаються із сукупності абстракцій – категоріальної структури даної галузі знання. Первинність категоріально-понятійної структури по відношенню до термінології є усвідомленим фактом і окремою дослідницькою проблемою. Це відображається у виділенні такої вузької сфери досліджень, як концептологія, об'єктом якої є концепти, які зароджуються у процесі пізнавальної діяльності, відображають і узагальнюють досвід людини й інтеріоризовану її свідомістю дійсність, підводячи інформацію під певні, вироблені суспільством категорії та класи. В процесі вербалізації концепти породжують поняття, а при подальшому уточненні і закріпленні – терміни [75: URL]. Немає «просто понять»,

«термінів взагалі», вони завжди є продуктом концептуалізації об'єктивного світу в процесі пізнання. Таким чином, можна стверджувати, що поняття з точки зору теорії пізнання є елементом пізнавальної системи, теоретичної концепції. Тому рівень наукового пізнання у тій чи іншій науковій сфері відображується саме станом концептуальної розробленості предмета, понятійним апаратом, наявністю терміносистеми [85: 3–4].

Вивчаючи терміносистеми в синхронному та діахронному аспектах, О. Ю. Шмельова [83] визначає терміносистему як систему термінів, засновану на класифікації понять, з необхідністю виділяти терміновані поняття і ознаки, спираючись на класифікаційні схеми. При цьому одиниці терміносистеми повинні відображати свою специфічність, а також спільність термінованого поняття з іншими [83: 18].

Розуміючи термін як лексичну одиницю, Т. Р. Кияк [25] під терміносистемою розуміє впорядковану сукупність термінів, яка адекватно виражає систему понять спеціальної сфери людської діяльності, між якими існує обов'язковий і невід'ємний зв'язок, а сукупність зв'язків всередині такої сукупності зумовлює його структуру [25: 104].

У світлі вивчення мов для спеціальних цілей Л. О. Манерко [44] пропонує наступне визначення терміносистеми. На його думку, це свідомо конструйована сукупність термінів, виявлена за допомогою категоризованої і концептуалізованої інформації на основі логіко-понятійних, когнітивно-язикових, дискурсивних та термінологічних вимог. Вчений говорить про те, що не слід ставити знак рівності між поняттями «термінологія» і «терміносистема», так як поняття «термінологія» має відношення до впорядкує діяльності людини в рамках процесу номінації, в той час як «терміносистема» пов'язана з класифікаційною діяльністю людини, спрямованою на сортування і квантифікацію відносин між термінами через поняття, які ними позначаються [44: 119–120].

Термінологічна система складається з багатьох мікросистем термінів, організованих за тематичними ознаками. Складна градація термінології

пов'язана з тим, що внутрішньомовні лексичні зв'язки координуються необхідним для термінології зв'язком понять – спеціальних реалій [73: 20].

Для терміносистем характерними є такі групи термінів: 1) основні (основоположні поняття теоретичної конструкції, як складають терміносистеми); 2) базові (загальнонаукові поняття, які використовують і в інших галузях знання); 3) похідні (це видові чи чи аспекти різновиди основних і базових понять); 4) запозичені (запозиченні із суміжних галузей знань, але тісно пов'язані з теоретичною конструкцією даної галузі [85: URL].

Сьогодні налічується більше трьох тисяч визначень **поняття «термін»**, проте його зміст не з'ясований до кінця. Термінознавці [57:43] визнають це і пояснюють переважно тим, що «термін є об'єктом дослідження мовознавства, певної спеціальності, логіки і філософії, а це вимагає різних підходів і, відповідно, різного трактування» [57: 21].

Як відомо, слово «термін» походить від латинського *terminus*, що означає *кінець, межа, закінчення*. У Середньовіччя це слово набуло значення *визначення, позначення*, а в давньофранцузькій мові *terme* мало значення *слово*. В англійській мові слово *term* було запозичене зі старофранцузької (*terme – межа*) [77: 3].

Наразі існує велика кількість визначень поняття «термін». Залежно від ознак, які покладені в основі визначення терміна, можна вирізнити філолофсько-гносеологічні визначення, логічні, лінгвістичні і, на сам кінець, термінологічні [59: URL].

В основі **філолофсько-гносеологічного визначення** терміну [9; 14**Ошибка! Источник ссылки не найден.**] та його сутності підкреслюється, що за допомогою термінів результати пізнання підсилюються в матеріальній формі, також в ньому на першому місці стоїть зв'язок терміна з поняттям. Терміни підсилюють наукові дані, з одного боку і сприяють виявленню нових знань з іншого [14: 12–13].

Логічне визначення терміну [23; 58; 59] було представлено Міжнародною Організацією по Стандартизації, воно співпадає з попереднім у багатьох аспектах: «термін – слово або фраза, що визначає поняття» [59: URL].

Лінгвістичні визначення терміну [11; 43; 68; 91] трактують його як мовну одиницю, певний символ на позначення поняття. Зокрема, у визначенні, представленному Дж. Х. Фельбером [91], вказується, що: «термін – це лінгвістичний символ, що позначає одне або більше понять, які визначені із суміжних понять. Це може бути слово або словосполучення» [91: 8]. У роботах Д. С. Лотте [43] термін, визначено досить вузько, його визначення лінгвістично орієнтоване: «Термін (лат. *Terminus* ‘термін’, від лат. *Terminus* ‘межа, кордон’) – слово або словосполучення, що покликане точно позначити поняття і його співвідношення з іншими поняттями в межах однієї сфери» [43: 4]. Також визначення терміну дають О. В. Суперанська, Н. В. Васильєва, Н. В. Подольська [68], які називають терміном «лексичну одиницю певної мови для спеціальних цілей, яка позначає загальне, конкретне чи абстрактне поняття теорії певної спеціальної галузі знань чи діяльності» [68: 14].

Проаналізувавши наявні трактування терміна М. О. Вакуленко [4] запропонувала власну дефініцію: «термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Таке трактування узагальнює попередні уявлення про термін і більшою мірою відповідає його природі на її думку» [4: 2].

Сукупність термінів мови має назву «**термінологія**». У різні часи термінологію розглядали як: 1) «сукупність термінів якої-небудь галузі» (ТСРЯ: 689); 2) «сукупність термінів, що вживаються в тій чи іншій галузі науки, техніці, в політиці, в мистецтві» (ЭС); 3) «сукупність термінів якоїсь галузі науки, техніки, мистецтва або всіх термінів даної мови» (УРЕ: 359);

4) «сукупність мовних (лексичних) одиниць, що позначають поняття певної спеціальної галузі знань або діяльності, яка стихійно складається в процесі зародження й розвитку цієї галузі» [37: 149]; 5) «сукупність термінів, що виражають історично сформовані поняття певної сфери людських знань або діяльності» [11: 7].

1.1.2. Терміни в проєкції до феномена резилентність як об'єктів психолінгвістичних студій. Здійснивши екскурс в історію становлення поняття “резилентність”, то стає зрозумілим, що одні з перших спроб його вивчення відбувалося Е. Вернером за допомогою дослідної групи гавайських дітей у 1971 р. Так, для адекватного трактування досвіду дослідник спробувало виокремити несприятливі чинники, згідно з якими дітей можна було віднести до групи ризику: низький соціально-економічний статус сім'ї, психічні розлади батьків, жорстоке поводження, злидні, громадська жорстокість, хронічні захворювання, катастрофічні події в житті тощо. Е. Вернер показала, що, перебуваючи в подібних несприятливо умовах, дві третини дітей демонструють деструктивну поведінку вже в підлітковому віці, тобто: хронічне безробіття, токсикоманію, раннє дітонародження. У той же час третина підлітків не показувала подібної поведінки. Це дослідження було присвячено пошукам захисних сил і механізмів, які дозволяють дітям успішно адаптуватися у навколишньому середовищі, а також у подальшому виявити причини менш успішної адаптації інших дітей. Дослідниця дійшла висновку, що існує три групи чинників, які активно впливають на розвиток резилентності: 1) атрибути самих дітей, 2) аспекти їх сім'ї і 3) характеристики соціального середовища [11, р. 503 – 515].

Взагалі, слідом за Дж. Річардсоном можна припустити, що історію дослідження резилентності можна умовно розділити на три етапи, які він називав “хвилями”: якщо перша плеяда дослідників виявляє якості (тобто захисні фактори) осіб, які позитивно реагують на складні умови в їх житті, друга – розглядає резилентність у контексті боротьби зі стресором, труднощами і змінами у житті, то третя – вивчає мотивацію окремих осіб і

груп, яка веде їх до самореалізації в житті [13]. Це означає, що ці механізми не обов'язково є успадкованими, а можуть бути розвинуті в будь-якої людини протягом життя. Можливість відновлюватися у стресових ситуаціях вважається передумовою прогресивного розвитку і загальної життєстійкості людини [2; 3; 4; 12].

Варто звернути увагу на те, що розквіт досліджень навколо поняття “резилентність” пов'язаний із його важливістю як для психічного здоров'я і сталого розвитку людини, так і для створення різних профілактик й інтервенцій [8, с. 161]. А останні роки вивчення термінологічного поля “ступінь резилентності” характеризуються дослідженням самого процесу та опису факторів резилентності, а саме чинників позитивного результату адаптації та соціалізації (М. Rutter) тощо.

Поняття “резилентність” (від англ. *resilience* – “пружність”, “еластичність”) потрапило до психології з фізики, де воно позначає “здатність твердих тіл відновлювати свою форму після механічного тиску” [6].

Хоча поняття “резилентність”, на думку окремих дослідників (М. Werner, S. R. Maddi), продовжує залишатися дискусійним у зв'язку з тим, що має велику кількість синонімічних позначень (наприклад, “життєстійкість”, “стресостійкість” і багато інших), проте в психології вже остаточно закріпилося і означає “динамічний процес позитивної адаптації людини до важких життєвих обставин”, тобто “здатність зберігати в несприятливих ситуаціях стабільний рівень психологічного та фізичного функціонування, виходити з таких ситуацій без стійких порушень, успішно адаптуючись до несприятливих змін” [6]. І це не очевидно, що “резилентність” наразі вивчають разом із таким явищем як “життєстійкість” – можливість подолання особистих обставин і як результат підкорення особистості самої себе [2].

На окрему думку з приводу розуміння поняття “резилентність” в психології заслуговує С. Р. Мадді [12, р. 261–262]. Так, С. Р. Мадді

підкреслює, що “резилентність” має відношення до біхевіоральної диспозиції, то К. Віхерт розглядає поняття “резилентності” як один із аспектів життєстійкості. На думку останнього, “резилентності” – засіб для розвитку, формування життєстійкості, а тому її можна вважати системоутворюючим у структурі життєвої стійкості особистості [2; 12, р. 261 – 262].

Показовим є те, що на сьогодні “резилентність” розглядають крізь призму трьох аспектів: по-перше, у контексті явища “життєстійкість”; по-друге, згідно з адаптацією та неадаптацією; по-третє, як можливість формування морального вибору, цінностей підлітків і юнацтва, що є передумовою особливостей розвитку життєстійкості у нового покоління [2].

У публікаціях іноземних дослідників (М. Rutter, Е. Werner та ін.) термін “резилентність” розглядається у трьох основних підходах. Відповідно до *когнітивного біхевіоризму*, акцент спрямований на вивчення процесів емоційної регуляції поведінкових реакцій дітей у стресових ситуаціях, способів подолання їх з життєвими труднощами. Другий – *конструктивний підхід* – зосереджений на опануванні активної життєвої позиції людини. За даними, Д. Гелерштейна, резилентність має два компонента: фізичний і психологічний. При цьому *екологічний підхід* спрямований на подолання важких обставин життя саме соціальними факторами. Звертаємо увагу і на те, що подальші дослідження сприяли появі нового міжкультурного підходу, який був спрямований на комплексне вивчення життєдіяльності і способів реакції у ситуаціях великого ризику відповідно до расової приналежності, віку, статі, місця проживання [2; 5; 6].

Також існує припущення, що “резилентність” є результатом взаємодії людини з навколишнім світом і процесами, що сприяють добробуту і захищають від впливу факторів ризику. К.М. Ушаков стверджує, що “резилентність” – це можливість досягати успіху в тяжких умовах життя, незважаючи на обставини. Ті, хто реагують на несприятливі умови, адаптуючись, мають тенденцію виходити з важких життєвих ситуацій, а інші

люди, які демонструють негативні емоції при важких обставинах у житті, як страх, розпач, страждання, безнадійність, зменшують свою здібність вирішувати проблеми, з якими вони зіткаються, тим самим ускладнюючи процес адаптації та, як результат, психологічно почувуються також дуже незручно [2; 7, с. 2 – 3].

Необхідно також звернути увагу й на *характеристики* поняття “резилентність”: якщо з теоретичної позиції – позитивні особистісні якості, стійка мотивація і успішна адаптація у складних життєвих ситуаціях, то з практично досвіду – супротив знищенню, тобто ефективний захист власної особистості під час сильного тиску оточуючого середовища; створення повноцінного, адаптованого життя під час складних умов [2].

Для **психолінгвістики** поняття “резилентність” не є відносно новим, хоча і має дещо інше наповнення, аніж в психології чи філософії, наприклад. Воно спрямовано на встановлення і характеристику процесу(-ів) позитивної(-их) адаптації(-й) людини до важких життєвих обставин, які можуть фіксуватися в словах-стимулах, які, в свою чергу, дають змогу встановити й ідентифікувати показники переважання таких процесів.

“Резилентність” як особистісна якість розвивається у результаті взаємодії людини зі своїм оточенням та у конкретному соціальному оточенні, у результаті чого ця якість не може бути постійною в умовах сьогодення, активного розвитку та життя. Це такий підхід, що розглядає життя як еволюційний процес, що передбачає існування декількох шляхів вирішення проблем [2]. Усе це дозволяє, у зв’язку з дефіцитом одних ресурсів, замінити їх іншими, що суттєво розширює адаптаційні можливості особистості та використовує всі можливі функції для ефективного процесу пристосування до нових обставин або ситуацій.

Відповідно до адаптації визначено основні *фактори*, які сприяють розвитку та підтримці ризилентності у психолінгвістиці. Це – можливість побудови реальних планів і виконання цілеспрямованих дій для втілення в життя, позитивна самооцінка і впевненість у власних силах і здібностях,

комунікативні навички та навички вирішення проблем; здатність управляти сильними мотиваціями й власними почуттями. Описані фактори також не є успадкованими і можуть бути розвинені особисто людиною [2].

Досить цікавою є описана Д. Леонтьєвим багаторівнева модель взаємодії з несприятливими обставинами, де окреслено такі явища, як: резилентність, психологічні захисти, копінги та постравматичне зростання. За цією моделлю резилентність та інші процеси є послідовними рівнями взаємодії з негативними ситуаціями. Кожна взаємодія є системою психологічних ресурсів, до яких належать: задоволеність життям, суб'єктивна вітальність, диспозиційний оптимізм та життєстійкість. За даними дослідника, резилентність як перший рівень взаємодії та копінги як другий рівень дозволяють людині впоратися із важкими та неприємними обставинами, тим самим не трансформуючи себе, а лише застосовуючи дані ресурси, що демонструє протилежний рівень адаптаційного процесу особистості [3, с. 258–261]. Тобто, поглиблюючи результати попередніх досліджень, Д. Леонтьєв змінює дещо ракурс вивчення питання резилентності.

Як підсумок, зазначимо, що: сьогодні поняття “резилентність” не втратило свого семантичного наповнення, проте зумовило звернення до нового поняття “ступінь резилентності”, яке набуває іншого наповнення у такій дескрипції завдяки невинному інформаційному прогресу, глобалізації та іншим соціальним явищам. Явище резилентності застосовується для позначення динамічного процесу у контексті життєстійкості й адаптації.

1.2 Підходи щодо відтворення термінів різних наукових дискурсів

Основна **складність** перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних реалій засобами мови перекладу. Обов'язкова умова повноцінного перекладу будь-якого спеціального тексту – це повне розуміння його перекладачем [50: 308].

Специфіка перекладу як особливого виду діяльності полягає в повній відповідній заміні тексту оригіналу текстом перекладу. Але у зв'язку з невідповідністю окремих елементів у мовах оригіналу й перекладу, відмінностями у граматичних будовах мов, стилістичними особливостями повна відповідність неможлива. Тож, для позначення характеру та взаємовідношення між вихідним текстом і цільовим текстом вживаються терміни «адекватність» та «еквівалентність» [86: 177].

Переклад складних термінів складається з двох основних **процедур**: аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти терміну, оскільки ними можуть бути не тільки слова окремі морфеми, а й слова та словосполучення, що входять до складу складного терміну. Важливо також встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та головним компонентом терміна-словосполучення. Характер цих відносин і визначає порядок та зміст перекладу складного терміну. Синтетичний етап перекладу передбачає видобування компонентів в залежності від зазначених семантичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну [17: 123].

При перекладі складених термінів та термінів-словосполучень особливу увагу треба приділяти правильному визначенню ядра словосполучення, розумінню послідовності перекладу компонентів, оскільки від цього залежить успішність перекладу термінів, незафіксованих в спеціальних джерелах інформації.

Переклад власне галузевих термінів є найскладнішою проблемою сучасного перекладознавства, що зумовлюється, перш за все складною онтологією поняття «термін». Переклад термінології іншою мовою – праця дуже відповідальна й складна, адже ґрунтується не лише на знанні мови, а й на розумінні основних засад термінознавства і термінотворення [36: 98– 99].

1.2.1 Класичні підходи відтворення термінів різних наукових дискурсів. Головною особливістю значення терміна є його зв'язок з поняттям, що пояснює факт первинності плану змісту щодо плану вираження терміна. Науковці давно помітили, що в терміні зв'язок знака з предметом нівелюється, а зв'язок знака з поняттям виходить на перший план [70: 267]. Тому кожному терміну має відповідати певний **еквівалент**. У спеціальній літературі терміни несуть основне семантичне навантаження і займають головне місце. Крім того, терміни не тільки закріплюють за поняттям назву, але й уточнюють його, відділяючи його від суміжних понять [55: 53].

Еквівалентний переклад термінів – це переклад за допомогою лексичного еквіваленту – постійної лексичної відповідності, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у мові перекладу, відіграють важливу роль при перекладі. Необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент у мові перекладу і розширювати знання термінів-еквівалентів [1: 126], але еквівалентні лексичні та фразеологічні одиниці не повністю представлені в перекладних словниках та в текстах [27: 720].

Перекладацький еквівалент – це будь-який вияв функціонування мови перекладу, яка виступає як еквівалент даному виявленню функціонування мови оригіналу. Причому підбір еквіваленту не має на меті точного відтворення змісту. Має існувати золота середина між точністю відтворення повідомлення та ідіостиллю автора. Як бачимо, дослідники також наголошують на збереженні комунікативності висловлювання [2: 56].

Варто згадати класифікацію Ю. Найди [96], яка включає такі типи еквівалентності, як формальну та динамічну [96: 159]: перша концентрується на формі і контексті повідомлення, та її динамічна еквівалентність полягає у тому, щоб зберегти автентичне сприйняття тексту первинним та вторинним читачами тексту. Окрім того, важливо пам'ятати, що сенс терміну інколи заміщує синтаксис, а буква поступається місцем власній смисловій доцільності [96: 162].

Перекладачеві інколи доводиться самостійно створювати еквівалентні терміни рідною мовою, причому основна проблема, яку доводиться розв'язувати перекладачеві науково-технічної літератури, полягає саме у перекладі термінів, що веде до появи неологізмів, які становлять досить великий відсоток всієї лексики у перекладах. Справа в тому, що перекладачі змушені винаходити засоби передачі відсутнього терміна для подальшої його стандартизації та закріплення у відповідних термінологічних словниках [1: 126].

Термінологічні системи мов дуже різняться. Основні відмінності полягають в особливостях типологічної структури та граматичної будови мов, нормах і традиціях письмового наукового мовлення. Саме з цієї причини доводиться звертатися до засобів перекладу, за яких зміст оригіналу залишається незмінним, а змінюються лише лексичні форми його вираження [10: 143]. Основними **способами** відтворення термінології є: транскодування, калькування, описовий переклад.

Транскодування – це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу [18: 282].

При цьому розрізняють, як мінімум, чотири види транскодування: 1) транскрибування (передача літерами мови перекладу звукової форми слова вихідної мови: *action* – *екшин*); 2) транслітерування (форма слова вихідної мови передається так, як би вона читалася латиною: *product* – *продукт*); 3) змішане транскодування (переважне застосування транскрибування з елементами транслітерування: *altimeter* – *альтиметр*); 4) адаптивне транскодування (форма слова вихідної мови певним чином адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу: *corporation* – *корпорація*) [18: 282, 79: 110].

З позиції практики перекладу всі елементи денотативної системи вихідної мови (лексичні та фразеологічні одиниці) поділяються на дві групи:

1) ті, що вже мають відповідники («перекладні еквіваленти»); 2) ті, що не мають відповідників у цільовій мові [27: 725].

Транскодовані терміни, що вже міцно закріпилися в мові перекладу, в словниках можуть подаватися без додаткового описового перекладу. Транскодування термінів відбувається в тих випадках, коли в культурі і, зокрема, в науці країни мови перекладу відсутнє відповідне поняття і відповідний перекладний еквівалент, а перекладач не може підібрати слова в мові перекладу, які б адекватно передавали зміст поняття і задовольняли вимоги до термінотворення. Оскільки при транскодуванні транскодоване слово має одне значення, то такий спосіб перекладу доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін [27: 721].

Калькування як спосіб творення нових мовних одиниць, належить до недостатньо вивчених лінгвістичних явищ, оскільки думки вчених щодо кальок і на сьогодні досить відмінні. Одна група вчених (А. П. Загнітко, В. Д. Познанська, З. Л. Омельченко, В. В. Мозгунов, Р. Будагов, О. Ахманова) вважає кальки різновидом запозичень, інша – ототожнює їх з буквальним перекладом (О. Реформатський, Е. Ахундзянов, В. Поржезинський). Отже, калька (фр. *calque* – копія, італ. *calcare* – утискувати) – слово або вираз, утворені за взірцем слів або виразів чужої мови, що є результатом калькування (ССІС: 326).

Тож, калькування як перекладацький прийом є основою для великої кількості різноманітних запозичень при міжкультурній комунікації в тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань [15: 88]. Калькувати – означає створювати слово або вислів за зразком будови відповідного слова чи вислову іншої мови (ВТС: 516).

Такий лексичний прийом, як **конкретизація**, є досить поширеним, оскільки існує досить велика кількість слів із ширшою семантикою, які не мають прямої відповідності в мові перекладу. Конкретизація – це заміна

слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням. В багатьох випадках застосування конкретизації пов'язане з тим, що у мові перекладу відсутнє слово з таким же широким значенням. Конкретизація як перекладацька трансформація неодмінно виконує функції пояснення та уточнення значення слова [33: 145]. Так, слово *offer* має дуже абстрактне значення і при перекладі на українську має конкретизуватися через звуження значення: *пропозиція, офертувати, висувати*, і т. ін. Так, через розгалуженість семантичної структури англійських слів у порівнянні з українськими, в процесі їх перекладу імовірним є здійснення помилок, що призводить до грубих викривлень суті та змісту речення і тексту загалом [71: 18].

У перекладацькій практиці досить поширеним є застосування методу **генералізації**, що за своєю суттю є протилежним явищем до конкретизації. Цей спосіб перекладу застосовується в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру упорядкованості одиниці, що відповідає їй за змістом у мові перекладу [7: 187]. Основним недоліком даного методу є позбавлення інформації точності, тому генералізацію слід застосовувати виключно у тих випадках, коли словниковий відповідник терміна, що перекладається не призведе до порушення стилістичних чи граматичних норм мови перекладу [71: 19].

Модуляція – це лексична заміна, що будується на причинно-наслідкових зв'язках понять, що можуть взаємно замінюватися. При цьому замінюються як слова, так і словосполучення. Логічний зв'язок між такими поняттями має бути настільки очевидний і семантично достатній, щоб у перекладі причину можна було б замінити наслідком чи навпаки, або (в іншому разі) ціле частиною [28: 177; 40: 50].

Трансформація **додавання** полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та / або дотримання мовленнєвих і

мовних норм, що існують у культурі мови перекладу (*цит.* за [54: 205]). Додавання зазвичай застосовується, щоб надати пояснення при перекладі тексту оригінала [34: 148].

Зазвичай різного роду трансформації здійснюються одночасно, наприклад, перестановка супроводжується заміною, граматична трансформація зазвичай може супроводжуватися лексичною тощо.

Описовий переклад полягає в передачі значення слова за допомогою розширеного пояснення [3: 16].

До описового перекладу термінів висуваються такі вимоги: 1) переклад повинен точно передавати основний зміст позначеного неологізмом поняття; 2) опис не повинен бути надто докладним; 3) синтаксична структура словосполучення не повинна бути складною [27: 723].

При застосуванні описового перекладу термінів важливо слідкувати за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу.

Разом з тим, описовий переклад термінів характеризується такими недоліками: 1) при його застосуванні можливо неточне або не чітке тлумачення змісту поняття, позначеного неологізмом; 2) описове словосполучення порушує таку вимогу до термінів, як стислість (а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, тобто, від них важко, якщо взагалі можливо, утворити похідні терміни) [1: 127].

1.2.2. Сучасні підходи відтворення термінів різних наукових дискурсів: інструментарій Google Translate. *Перекладач Google, Google Translate, або Google Translator* – сервіс компанії Google, що дозволяє автоматично перекладати слова, фрази та web-сторінки з однієї мови на іншу. Google використовує власне програмне забезпечення для перекладу. Використовується підхід статистичного машинного перекладу [Wikipedia].

З вересня 2008 підтримується й переклад на українську мову. Для покращення якості перекладу необхідні корпуси паралельних текстів чи колекції пам'яті перекладів [Wikipedia].

Для поліпшення сервісу користувач може сам запропонувати варіанти перекладу текстів. Сервіс включає в себе також переклад всієї вебсторінки і навіть одночасний пошук інформації з перекладом на іншу мову. Для вебдизайнерів співробітниками компанії був розроблений скрипт, який дозволяє організувати переклад сайту на всі доступні мови [Wikipedia].

Google Перекладач, як і інші інструменти автоматичного перекладу, має свої обмеження. Цей інструмент може допомогти читачеві зрозуміти загальний зміст тексту іноземною мовою, він не надає точних перекладів. Постійно триває робота над якістю перекладу, розробляються переклади на інші мови [Wikipedia].

Станом на вересень 2016 року, Google-перекладач підтримує майже всі функції для української мови, включно з вимовлянням слів вголос, візуальним перекладом за допомогою офіційного застосунку для Android тощо. Функція миттєвого перекладу за допомогою камери смартфона доступна для україномовних користувачів з липня 2019 року [Wikipedia].

Як підсумок, можна констатувати, що до класичних способів відтворення термінології відносяться еквівалентний переклад, транскодування, калькування та описовий переклад. При цьому коли потрібна заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням застосовується конкретизація, також цей спосіб виконує функції пояснення та уточнення значення слова. Прийом додавання зазвичай застосовується, щоб надати пояснення при перекладі тексту оригінала. Модуляція – це лексична заміна, що будується на причиннонаслідкових зв'язках понять, що можуть взаємно замінюватися. При застосуванні описового перекладу термінів важливо слідкувати за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу.

До сучасних підходів належить перекладач Google, Google Translate, або Google Translator – сервіс компанії Google, що дозволяє автоматично перекладати слова, фрази та web-сторінки з однієї мови на іншу. Google

використовує власне програмне забезпечення для перекладу. Використовується підхід статистичного машинного перекладу

1.3 Науковий дискурс як простір трансляції психоментального феномена резилентності

Дискурс є формою взаємодії мови та мовлення. Поняттям «дискурс» сьогодні позначається будь-яке явище дійсності, що має знакову природу і певним чином структуроване, включаючи мітинги, дебати, спектаклі, тощо. З огляду на цю розмитість в окремий науковий напрям виділилася лінгвістика тексту, яка вивчає мову у дії на основі пошуку закономірностей, притаманних будь-яким текстам [52: 26].

У сучасній лінгвістиці існує декілька підходів до класифікації дискурсу. Зокрема, для цілей цього дослідження актуальною є класифікація дискурсів з позиції соціолінгвістики В. І. Карасик [19] виділяє персональний (індивідуально-орієнтований) та інституційний (статусно-орієнтований) дискурс. У першому мовець виступає як особистість зі своїм багатим внутрішнім світом, а в другому – як представник тієї або іншої соціальної групи [19: 6]. Персональний дискурс має два різновиди: побутове й буттєве спілкування [29: 110].

Інституційний дискурс протиставлений персональному за ознакою особистісної або представницької орієнтації суб'єктів спілкування [19: 14]. Разом з тим, не існує абсолютно особистісного і абсолютно статусного спілкування, інституційність має градуальний характер. Можна побудувати умовну шкалу, на якій можуть бути розташовані типи інституційного дискурсу. В інституційному дискурсі спілкування відбувається у певних межах статусно-рольових відносин і виділяється на підставі двох ознак: мета й учасники спілкування [19: 5–20].

Головною ознакою інституційного дискурсу є взаємодія комунікантів у межах суспільних інститутів (наука, медицина, політика тощо) і виконання

обмеженого кола ролей, обумовлених статусно-рольовими правилами поведінки, спорідненими моделями суспільних та фахових знань, а також особливим видом комунікативних стратегій і тактик. Відповідно спілкування, зумовлене соціальними функціями комунікантів, є регламентованим як за змістом, так і за формою, і відбувається в межах офіційно-ділового, наукового та публіцистичного функціональних стилів [46: 39–40].

Інституціональний дискурс включає наступні **компоненти**: учасники, хронотоп, цілі комунікації, цінності, стратегії, жанри, тематика, прецедентні тексти, дискурсивні формули. Зазначені системотворчі ознаки дискурсу дозволяють виділяти його як самостійну категорію комунікації [8: 43].

Науковий дискурс постає одним із видів інституційного дискурсу. На думку Т. Маслової [46], науковий дискурс зумовлений соціальними функціями співрозмовників і є регламентованим за змістом і формою [46: 40].

Власне науковий дискурс – це науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. Для дослідження наукового дискурсу слід використовувати особливу стратегію, яка інтегрує макросемантичний та глибинно-семантичний аналіз наукового тексту та спрямована на з'ясування епістемічних передумов та умов виникнення наукових текстів [24: 6]. Отже, науковий дискурс має відповідати трьом основним **вимогам**: його проблематикою повинно бути вивчення довкілля оточуючого світу, статус його учасників повинен бути рівний, а способом його реалізації має бути творчий діалог у широкому розумінні цього поняття. Саме ці ознаки уможливають виділення наукового дискурсу із загальної системи і вирізняють його з-поміж інших типів дискурсу [24: 6].

Науковий дискурс створюється вченими, його учасниками зазвичай виступають фахівці з відповідним рівнем підготовки, спільним з автором статусом і прагматичним тезаурусом. У межах наукового дискурсу відносини

між «представником інституту» та «клієнтом» дещо модифікуються, оскільки залежно від мети спілкування статусно-рольова характеристика «представника інституту» може набувати вигляду вченого-дослідника, вченого-експерта, вченого-педагога і т. ін., що впливає на міру співвідношення між статусним і особистісним компонентами [46: 40].

Визначальними **властивостями** наукового дискурсу є інтертекстуальність, діалогічність, прагматичність та жанрова варіативність. Метою наукового дискурсу є повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причини явищ, опис істотних ознак предмета наукового пізнання. Відповідно, серед специфічних рис наукових текстів є такі, як спосіб викладу (опис, розповідь, міркування); ступінь повноти викладу (стислість, скороченість, повнота, розгорнутість); рівень узагальнення в залежності від характеру адресата (вузькоспеціальні, широкоспеціальні, загальнонаукові, науково-популярні тексти тощо) [64: 42].

Характерною рисою наукового дискурсу є невластива йому образність, яка науковому мовленню «навіть протипоказана, оскільки відволікала би в сторону хід думки, хід міркувань, ведучи до неточності, розпливчатості характеристик і формулювань» [64: 39]. Крім того, автори нерідко звертаються до порівнянь у науковому тексті у тих випадках, коли явище, що описується, ще не отримало в науці свого постійного позначення – терміна [64: 39].

Науково-популярний дискурс може бути представлений як сукупність текстів властивих одній сфері спілкування, з урахуванням екстралінгвістичних чинників, адресантно-адресатної взаємодії, комунікативних установок. Він може поєднувати у собі елементи наукового, педагогічного, медичного, публіцистичного, політичного, релігійного та інших типів дискурсу, в залежності від комунікативної ситуації, завдань, які ставить перед собою автор (адресант), пізнавальних інтересів адресата, історичної та соціальної обумовленості [65: 54].

В основі науково-популярного дискурсу лежать ситуаційні моделі, які характеризуються певною структурою і особливостями, зумовленими основним принципом створення дискурсу – принципом його внутрішньої діалогічності. Об'єктивовані у науково-популярному дискурсі моделі ситуації вирізняються високим ступенем складності, тому що включають фрагменти абстрактних (що містять наукові знання) і комбінаційних (що містять технічні знання) моделей [66: 204].

Науково-навчальний дискурс є особливим типом інституційного дискурсу, розуміється як нормативно організована мовленнєва взаємодія, що має як лінгвальний, так і позалінгвальний плани, що використовує певну систему професійно орієнтованих знаків, враховує статусно-рольові характеристики основних учасників спілкування (вчених як дослідників і / або викладачів, а також студентів в сфері університетської освіти) та інтерпретується як культурно маркована система комунікації. Він поєднує властивості наукового дискурсу як сукупності текстів, що відповідають цілям наукової комунікації і вербалізується наукове знання, і навчального дискурсу - текстів дескриптивної-прескриптивних характеру, що не припускають рівність адресата і адресанта. Поряд з поняттям науково-навчальний дискурс часто використовують поняття «академічний дискурс» і «науково-академічний дискурс» [8: 42].

Науково-технічний дискурс відноситься до інституційного, оскільки висловлювання учасників зумовлені статусною, рольовою функцією комунікантів. Також, це вмотивовано наявністю специфічних обставин спілкування (збори, наради, конференції, семінари). Інформаційна функція цього типу дискурсу полягає у передачі адресантом нових для адресата знань у певній науковій сфері; експланаторна функція – у поясненні та описі того чи іншого явища чи наукової проблеми; комунікативна функція полягає в обміні науковою інформацією між фахівцями певної галузі знань. Науково-технічний дискурс складається з двох мовленнєвих актів:

- 1) аргументативного мовленнєвого акту (надання переконливих аргументів з метою зміни поглядів реципієнта на певну наукову проблему);
- 2) інформативного мовленнєвого акту (передача певної наукової інформації) [32: 96].

Кожен тип дискурсу характеризується особливими стратегіями й тактиками, доцільність яких визначають фахові знання та основні інтенції учасників спілкування [45: 42].

До **жанрів** наукового дискурсу та його різновидів відносяться: наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези [88: 135]. В. І. Карасик [20] розділяє їх на письмові та усні [20: 232]. При цьому вчений зазначає, що письмові жанри наукового дискурсу чітко можна протиставити за ознакою первинності та вторинності (наукова стаття та тези), а усні жанри не є такими чіткими: виступ на конференції може змінюватись за своєю тональністю залежно від обставин (пленарна доповідь, коментарі, секційна доповідь тощо). Науковому дискурсу властива наявність типової композиції жанрів. Для названих текстів характерними є послідовне членування на розділи, пункти, підпункти тощо [47: 284–286; 48: 71].

Жанр **наукової статті** є центральним у науковому дискурсі, оскільки він не лише містить прояви всіх ознак наукового дискурсу, а й є оперативним жанром, що відповідає вимогам сучасного наукового пізнання і спілкування. Наукова стаття є одним із видів публікацій, у якій подані отримані автором наукові результати [69: 35]. Наукова стаття реалізується крізь численні піджанри, що охоплюють теоретичні, оглядові, полемічні статті, статті-повідомлення [88: 136].

Тези – це вторинний жанр наукової комунікації, це положення, що коротко і чітко формулюють основну ідею чого-небудь. Відповідно до мети тези бувають вторинні та оригінальні [51: 22]. Оригінальні тези створюють як первинний текст, і вони можуть бути стислою формою презентації результатів наукових досліджень під час виступу на науковій конференції

або ключовими елементами майбутньої наукової розвідки. Вторинні тези слугують для виділення основної інформації в тому чи іншому джерелі (наприклад, монографії, статті) під час читання та реферування [69: 31].

Варто розглянути такий жанр як **монографія**, оскільки саме від монографій очікують особливої тематичної актуальності та вагомого внеску у розвиток декількох наукових сфер. Монографіям властиві певні жанрові елементи, або мікрожанри, які входять у їх макрожанровий простір – присвяти, епіграфи, подяки, авторські передмови і післямови, передмови і післямови наукових редакторів або відомих науковців у галузі дослідження автора, тобто вона є макрожанром [69: 27]. Оскільки монографії значні за обсягом, це зумовлює складність їх смислової та формальної структури. Тому, важливою ознакою монографії є структурування, необхідне для адекватного сприйняття її тексту [78: 106].

На відміну від монографії, яку можна вважати «високостатусним» жанром, **дисертація** слугує передусім кваліфікаційним цілям. Комплексом комунікативних цілей жанру дисертації є як трансляція продукованого здобувачем нового знання, так і підвищення його соціального статусу, авторитету, здобуття вченого ступеня, завоювання свого місця під «науковим сонцем», що зумовлює деяку специфіку лінгвістичних ознак цього жанру [88: 138]. Дисертація – це наукова праця, підготовлена для прилюдного захисту на здобуття вченого ступеня. У дисертаціях відкривають нові напрями в науці, започатковують досі невідомі підходи до розв'язання складної проблеми, вивчають ще невідоме або з'ясовують питання, які забезпечують подальше просування у цій проблемі чи галузі [80: 39]. Для дисертацій характерні складні політематичні огляди літератури, покликані окреслити концептуальні засади дослідження [94; 88: 136]. Для дискурсу текстів дисертацій притаманне поєднання наукової об'єктивності, безпристрасності, безособовості (пасивні конструкції, безособові речення) з акцентуванням власної особистості та наукових досягнень (автопосилання, вживання словосполучень, що безпосередньо вказують на автора дисертації

та його роботу). Нині жанр дисертації виконує важливу суспільну функцію підготовки наукових кадрів [88: 139].

Специфіка наукового пізнання визначає коло **мовних засобів**, які повинні забезпечити абстрактність, логічність та об'єктивність викладу думок у текстах наукового стилю. В лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки. Синтаксис наукових текстів тяжіє до структур, характерних для формулювання доказів, аргументування й аналізу причинно-наслідкових відношень. Роль авторського «я» в наукових текстах зазвичай є незначною, а виразність наукового мовлення обмежується яскравими метафорами та епітетами, які передають емоції у максимально короткій формі [45: 92–94].

Отже, дискурс – це продукт мовленнєвої діяльності, що є сукупністю всіх лінгвальних та екстралінгвальних характеристик, спричинених його продукуванням, розповсюдженням та сприйманням. Відповідно до умов комунікації та ролей її учасників виділяються персональний (індивідуально-орієнтований) та інституційний (статусно-орієнтований) дискурс. Головною ознакою інституційного дискурсу є взаємодія комунікантів у межах суспільних інститутів. Науковий дискурс є різновидом інституційного дискурсу, залежно від сфери спілкування й функціонування він поділяється на науково–популярний, науково-навчальний, науково-технічний тощо. У лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки.

Висновки до розділу 1

Терміносистема слугує своєрідною мовною моделлю системи професійних понять, концентрованим вираженням надбання в певній галузі знань. Термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює

функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Термінологічне поле для терміна – це конкретна термінологія, поза якою слово втрачає свою характеристику терміна. Сучасна термінологія – важлива й невід’ємна частина лексичної системи мови. Процес становлення наукової термінології пов’язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

Основну увагу зосереджено на феномені резилентність, що витлумачується як динамічний процес у контексті життєстійкості й адаптації.

Основна складність перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних одиниць засобами мови перекладу. Адекватний переклад термінів враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень. До способів відтворення термінології відносяться такі: 1) еквівалентний переклад є найбільш доцільним, це – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова; 2) транскодування, яке доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін; 3) калькування, до якого звертаються у тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань; 4) конкретизація – це заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням; 5) генералізація застосовується в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру упорядкованості одиниці, що відповідає їй за змістом у мові перекладу; 6) додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення; 7) модуляція – це лексична заміна, що будується на причинно-наслідкових зв’язках понять, що

можуть взаємно замінюватися; 8) описовий переклад, коли слово або словосполучення замінюється описом його значення.

Найбільш визнаним і сучасним інструментом відтворення багатьох професійних термінів є перекладач Google, Google Translate, або Google Translator – сервіс компанії Google, що дозволяє автоматично перекладати слова, фрази та web-сторінки з однієї мови на іншу. Google використовує власне програмне забезпечення для перекладу. Використовується підхід статистичного машинного перекладу.

Науковий дискурс – це науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. До жанрів та різновидів наукового дискурсу відносяться: науково-популярний, науково-навчальний та науково-технічний дискурси; наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези. У лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки.

РОЗДІЛ 2
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ
І КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ПІДХОДИ
ДО АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ
У ПРОЄКЦІЇ ДО ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ
У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

2.1 Структурно-семантичний підхід до таксономії англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність в текстах наукового дискурсу

У ході опрацювання відібраного матеріалу, поданого в Додатку 1, вдалося простежити, що лінгвістичну терміносистему можна розподілити на основні два класи: одно- і багато- / мульти-, або полікомпонентні.

Однокомпонентний термін (далі – ОКТ) – термін стійкого типу з одним компонентом. Серед однокомпонентних термінів варто виділити переважно **терміни-слова**, які поділяємо на:

Кореневі (безафіксальні) терміни (основа збігається з коренем):

(5) *Results. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the lexical semantic derivation **models** are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).*

(6) *Such an **approach** has allowed not only to reveal cognitive **mechanisms** that underlie lexical (experiential) items' semantic extensions but also to systematize the semantic shifts that occur in the contrasted languages (Demenchuk_2020).*

(9) *The choice of a semantic derivation **strategy** correlates with an informant's response to a word-stimulus (Demenchuk_2020).*

(18) *These terminals filled with text data testify to the emotional-reflexive basis of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – **Patient** and **Experiencer**), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional) (Isaieva_2020).*

(19) *Conclusions. The frame approach to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the **mechanisms** of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (objective actions and internal states) significant for writers, (3) clarification of motives, principles and means of categorization of these events (Isaieva_2020).*

(20) *The purpose of the article is to investigate the actualization of new socio-political lexical units, including **occasionalisms**, and their impact on the mental and intentional organization of communication subjects utterances with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks (Kotsur_2020).*

(21) *Achievement of the goal of the research was realized through the use of a set of general scientific and psycholinguistic methods (**observation, recording, transcription** and analysis of dialogues and statements in social networks, generalization of the results), as well as discursive and intent analysis (Kotsur_2020).*

(13) *We also use other linguistic methods (cognitive and structural-semantic analysis) and general scientific methods (**analysis, synthesis, description** and classification of linguistic facts, etc.) (Isaieva_2020).*

У поданих реченнях простежуються кореневі (безафіксальні) терміни, які належать до частини мови іменника. В окремих випадках (*models, mechanisms*) іменники подано в множині.

Афіксальні терміни – коли основа містить власне основу і афікси, серед яких також виокремлюємо префіксальні і суфіксальні терміни.

Префіксальні терміни – коли основа містить власне основу і префікс.

Наприклад:

(23) *The main task of the **interlocutors** is to change the opponent's attitudes by devaluing, humiliating or ridiculing of his or her point of view or statement* (Kotsur_2020).

(47) *The main method of the research is retrospective experimental technique 'Partial Delayed Report of Problems and their Solution'; other methods employed include algorithmic modeling (for prospected translation strategies and **substrategies**) and comparative analysis (for control units in the source and target texts)* (Rebrii_2020).

У поданому реченні простежується лінгвістичний термін *substrategies*, вжитий у множині, й утворений від іменника *strategy* – корінь *strateg-* і закінчення *-y*, шляхом додання до іменника префіксу *sub-*.

(54) *Also we used the author's questionnaire to determine the goals of **interpersonal** communication in the Internet space* (Nabochuk, 2020); *the questionnaire* (Shkuratova, 2019), *which has the aim to determine the motives of direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary* (*The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships*, 2018) (Maksymenko_2020).

Суфіксальні терміни – коли основа містить власне основу і суфікс.

Наприклад:

(1) *Objective. The paper focuses on lexical semantic derivation models and the ways they are explicated in **experiential** vocabulary. The study substantiates linguistic and psycholinguistic features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages)* (Demenchuk_2020).

(2) *Materials and Methods. The material for the analysis is the Ukrainian and Polish adjectives-stimuli that represent the concepts of **experiential** situation* (Demenchuk_2020).

(4) *The results are supposed to help establish types of associations that underlie the **experiential** vocabulary extensions (Demenchuk_2020).*

У поданих реченнях простежується лінгвістичний термін *experiential*, який містить корінь *experient-* і суфікс *-ial*, що вказує на частину мови – прикметник.

(7) *The extensions are considered within four lexical semantic derivation models: **componential** (the level of semantic components and their configurations), **actantial** (the level of predicate-actant structures), **topological** (the level of image-schema transformations) and **constructional** (the level of lexical constructions) (Demenchuk_2020).*

У поданих реченнях простежується лінгвістичні терміни *componential*, *actantial*, *topological*, *constructional*, серед яких перші два містять корені *component-*, *actant-* і суфікси *-ial*, останні два – корені *topologic-*, *construction-* і суфікс *-ial*. Зазначені суфікси також вказують на частину мови – прикметник.

(17) *It includes 7 top levels nodes: MOTIVATION, **PLAYERS**, METHODS, TRAUMATIC EXPERIENCE (PHYSICAL, EMOTIONAL, GENDER) and MEMORY that are specified by the information of 22 lower level terminals (Isaieva_2020).*

Багатокомпонентний термін (далі – БКТ) – мульти-, або політермінологічне поєднання стійкого типу з двома і більше компонентами. Компонентом БКТ може бути однослівна або аналітична лексема. Визначення меж компонентів у складі БКТ проводиться з метою розмежування їх основних типів, що зумовлює необхідність виокремлення декількох різновидів компонентів, що мають потенції утворення БКТ.

Виокремлюється БКТ з різними характеристиками:

I. За характером поєднання:

Складні терміни (композиції) зі злитим написанням:

(1) *Objective. The paper focuses on lexical semantic derivation models and the ways they are explicated in experiential vocabulary. The study substantiates*

linguistic and **psycholinguistic** features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).

(3) The **psycholinguistic** validity of the models is verified based on the results of associative experiments (Demenchuk_2020).

(8) *Conclusions.* The results show the relevance of both linguistic and **psycholinguistic** modelling in analysis of lexical semantic derivation (Demenchuk_2020).

(40) *Appealing to precedent phenomena is combined with the manipulative means of referring to ideological **mythologems**, labeling, use of emotional slogans, vilifying others, black and white depiction, misuse of concepts* (Levko_2020).

(44) *The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as **phonographic** deviations* (Rebrii_2020).

(48) *The material of the research was **twofold**: (1) the fragment of Charles Dickens's novel "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects' reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation* (Rebrii_2020).

(63) (7). "**Multifaceted**": multifaceted – one-sided; complex – simple; compressed – expanded (Maksymenko_2020).

Складні терміни (композиції) з дефісним написанням:

(13) *We also use other linguistic methods (cognitive and **structural-semantic** analysis) and general scientific methods (analysis, synthesis, description and classification of linguistic facts, etc.)* (Isaieva_2020).

(15) *Results.* The paper deals with the essential characteristics of **the frame-scenario** as a **psycho-cognitive data-structure** that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative (Isaieva_2020).

(18) *These terminals filled with text data testify to **the emotional-reflexive basis** of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is*

confirmed by the semantic roles of narrators (most often – Patient and Experiencer), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (**cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional**) (Isaieva_2020).

(20) *The purpose of the article is to investigate the actualization of new **socio-political lexical units**, including occasionalisms, and their impact on the mental and intentional organization of communication subjects utterances with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks* (Kotsur_2020).

(28) *The conclusions. **Socio-political** occasionalisms play the role of special «linguistic means» through which the message takes place and its pragmatic aspect is realized* (Kotsur_2020).

(30) *Therefore, the study of innovations, their functioning in everyday discourse expands the idea of **mental-cognitive** and intentional features of **the socio-political context-mediated** communication in social networks* (Kotsur_2020).

(33) *Methods. For the purposes of our research we have used the following linguistic and psycholinguistic methods: **content-analysis** – to identify and analyze discourse fragments, which exert a manipulative impact on the addressee by appealing to precedent phenomena, **discourse-analysis** – to define, classify and analyze the verbal tactics and discursive techniques, which seek to influence the addressee's cognitive and behavioral domains to the advantage of the addresser* (Levko_2020).

(34) *Results. We have found out that introducing precedent units is one of the means of hidden manipulative impact on **multi-confessional** audience (78.0% of the precedent units)* (Levko_2020).

(66) *Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used: holistic analysis of the text, **problem-thematic analysis**, also comparative analysis (Bondarenko, 2016); the descriptive method,*

the method of distributive analysis, the method of syntactic transformation of text material (Voronkova, 2020) (Mykhalchuk_2020).

II. За кількістю компонентів:

Двокомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з двома компонентами.

Наприклад:

(3) *The psycholinguistic validity of the models is verified based on the results of associative experiments (Demenchuk_2020).*

(15) *Results. The paper deals with the essential characteristics of the **frame-scenario** as a **psycho-cognitive data-structure** that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative (Isaieva_2020).*

(19) *Conclusions. The **frame approach** to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the mechanisms of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (objective actions and internal states) significant for writers, (3) clarification of motives, principles and means of categorization of these events (Isaieva_2020).*

(86) *Conclusions. A typology of the use of obscene language due to the **socio-cultural characteristics** of different countries has been formulated in the conclusions. The characteristic features of the Ukrainian sample are highlighted, where, based on **criminal-vulgarized language**, the processes of formation of the democratic society and revival of the national identity take place (Tavrovetska_2020).*

(87) *Measures on the social regulation of a language norm and prevention of spreading **obscene language** in the youth environment have been proposed (Tavrovetska_2020).*

(90) Respondents were asked to write down their own understanding of the quarantine, formulate **an appropriate definition** and describe the situation, which in their opinion is the exact opposite to quarantine (Shymko_2020).

(92) A **discursive analysis** was applied to the obtained texts, as a result of which nine discourses were identified (Shymko_2020).

(93) These data, along with some **socio-demographic characteristics** were subjected to multidimensional mathematical and statistical processing (Shymko_2020).

(94) Results. Covid-19 related quarantine is represented in **the linguistic consciousness** of Russian-speaking Ukrainians by **a discursive field**, which includes at least nine recognizable, semantically autonomous discourses (Shymko_2020).

Трикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з трьома компонентами.

Наприклад:

(4) The results are supposed to help establish types of associations that underlie the **experiential vocabulary extensions** (Demenchuk_2020).

(20) The purpose of the article is to investigate the actualization of new **socio-political lexical units**, including occasionalisms, and their impact on the mental and intentional organization of **communication subjects utterances** with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks (Kotsur_2020).

(27) For this purpose, occasionalisms are often used as **inherently expressive words**, as well as obscenisms, etc., and the usual ones acquire adherent expressiveness (Kotsur_2020).

(88) Objective. Study of the Covid-19 related quarantine concept as an emerging **category of linguistic consciousness** of Ukrainians (Shymko_2020).

(95) Empirically discovered such phenomenon as – **inter-discourse semantic dissociation** (Shymko_2020).

(98) *Inter-discourse semantic dissociation*, as well as the influence of non-discursive factors constitute the discursive formation of the quarantine concept, which is qualitatively characterized by the hierarchical relationship of its components (Shymko_2020).

(99) At the same time, it was revealed that part of the discourses interacting “horizontally” are indirectly associated “vertically”, which forms the **stable semantic core** of the quarantine concept (Shymko_2020).

Чотирикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з чотирма компонентами.

Наприклад:

(1) *Objective*. The paper focuses on **lexical semantic derivation models** and the ways they are explicated in experiential vocabulary. The study substantiates linguistic and psycholinguistic features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).

(5) *Results*. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the **lexical semantic derivation models** are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).

(6) Such an approach has allowed not only to reveal cognitive mechanisms that underlie **lexical (experiential) items’ semantic extensions** but also to systematize the semantic shifts that occur in the contrasted languages (Demenchuk_2020).

(97) This feature is associated with the innate negativity of the language and determines the **semantic biasing of the quarantine concept** (Shymko_2020).

2.2 Когнітивно-прагматичний підхід до таксономії англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність у текстах наукового дискурсу

Розглядаючи терміни лінгвістичної терміносистеми, необхідно зазначити, що лінгвістика, як і будь-яка інша галузь знань, містить велику кількість суміжних з нею одиниць, серед яких можна виокремити такі.

Серед власне лінгвістичних термінів варто виокремити такі, які належать до лінгвістики / мовознавства, адже вони характеризують різні лінгвістичні категорії, явища, тощо.

Наприклад:

(52) *Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used as the basis of the research: **holistic analysis of the text, problem-thematic analysis, also comparative analysis** (Maksymenko_2020).*

(53) *The following methods have also been used to study the research material: **the descriptive method; the method of distributive analysis; the method of syntactic transformation** (Maksymenko_2020).*

(54) *Also we used the author's questionnaire to determine the goals of **interpersonal communication** in the Internet space (Nabochuk, 2020); the questionnaire (Shkuratova, 2019), which has the aim to determine the motives of direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary (The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships, 2018) (Maksymenko_2020).*

(55) *The results of the research. It was built a semantic space that characterized the process of understanding of **artistic Internet texts of journalistic discourse** (Maksymenko_2020).*

У поданому прикладі побудовано семантичний простір, що характеризує розуміння досліджуваними Інтернет-текстів публіцистичного дискурсу. Респонденти оцінювали зміст творів за 30 біполярними шкалами,

що об'єдналися після проведення факторного аналізу в 7 блоків-факторів, які характеризували „оцінку” того або іншого Інтернет-тексту. (1). “Оцінка” – вдалий – невдалий; цікавий – нецікавий; сильний – слабкий; приємний – неприємний; предикативний – непередикативний. (2). “Напруженість” або “сила”: тяжкий – легкий; напружений – легковажний; винятковий – буденний; скований – вільний; активний – неактивний; агресивний – неагресивний; авторитарний – демократичний. (3). “Реалістичність” або “життєвість” – природний – вигаданий; близький – далекий; реальний – нереальний. (4). “Емоційний тон” – песимістичний – оптимістичний; сумний – веселий; егоїстичний – неегоїстичний; підозрілий – прийнятний. (5). “Глибина” або “психологічність” – психологічний – непсихологічний; твір-роздум – твір-дієвість; серйозний – розважливий; розумний – нерозумний; логічний – нелогічний; комфортний – некомфортний; діалогічний – монологічний; залежний – незалежний. (6). “Абстрактність” – абстрактний – конкретний; фантастичний – реальний. (7). “Багатоплановість” – багатоплановий – одноплановий; складний – простий; стислий – розгорнутий.

Визначено чотири основні психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів. Цими особливостями є: (1) розуміння тексту Інтернету за його контекстуальністю, предикторами якої є: реальність, багатоплановість, парадигмальність, описовість, глибина, суб'єктність та особистісна центрованість; (2) розуміння Інтернет-тексту за його психологічним контекстом, що включає такі предиктори, як: психологічне обґрунтування, компресивність, зацікавленість, розважальність, задоволеність, гармонійність, емоційність, експресивність (або виразність); (3) розуміння тексту Інтернету за його емоційним контекстом, предикторами якого постають: комфортність, стилістична виразність, зручність, експресивність, легкість, розмовні характеристики, публіцистичний стиль; (4) розуміння Інтернет-тексту за його багатогранною парадигмою, яка характеризується такими предикторами: парадигмальністю, космічністю,

актуалізованістю, стимулювальним характером, діалогічністю, комфортністю, легковажністю.

(65) *The purpose of the article is to identify main components of the activities of pupils in reading novels at the lessons of World and English literature at secondary school; to propose such types of **dialogism**, which will facilitate pupils' understanding of novels; to describe the results of our pilot study which was organized in September-December 2019 at secondary educational institution №15 in t. Rivne at the lesson of English literature with the aim to analyze the types of dialogism in the process of reading and understanding a novel by pupils (Mykhalchuk_2020).*

(70) *We proposed such types of dialogism: (1). **Subordinated dialogism**, which involves taking into account the personality of the author of the text (or its heroes), which in this case is the subject of the novel (Mykhalchuk_2020).*

(71) (2). ***Coordinative dialogism**, which, unlike subordinated one, is oriented not so much to the personal aspect as to **the procedural nature of interaction in the broad meaning** (Mykhalchuk_2020).*

(72) 3. ***Personality-reflexive dialogism** which is the most meaningful in terms of understanding of the partner in the process of **quasi-communication** (Mykhalchuk_2020).*

У поданих прикладах зроблено спробу довести, що старшокласники, як правило, орієнтуються на координативний діалогізм у розумінні прочитаного літературного твору, адже для них є, передусім, досить важливою процесуальність взаємодії учасників квазіспілкування, якими постають сам учень та автор твору. Для того, щоб актуалізувати субординативний та особистісно-рефлексивний діалогізм, на нашу думку, старшокласників слід залучати до перекладу художніх творів, написаних іноземною мовою (йдеться про переклад з іноземної мови на рідну).

Серед термінів когнітивної лінгвістики необхідно виокремити такі, які належать до категорій, явищ, тощо когнітивної лінгвістики.

Наприклад:

(5) *Results. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the lexical semantic derivation models are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).*

(6) *Such an approach has allowed not only to reveal cognitive mechanisms that underlie lexical (experiential) items' semantic extensions but also to systematize the semantic shifts that occur in the contrasted languages (Demenchuk_2020).*

(7) *The extensions are considered within four lexical semantic derivation models: componential (the level of semantic components and their configurations), actantial (the level of predicate-actant structures), topological (the level of image-schema transformations) and constructional (the level of lexical constructions) (Demenchuk_2020).*

У поданих прикладах проведено дослідження апелює до концепцій, які обстоюють ідею динамічної концептуалізації світу дискурсу (певної ситуації або її фрагмента). На цій підставі моделі семантичної деривації експерієнціальної лексики осмислюються як теоретичні конструкти, які кодують інформацію про дериваційні стратегії в українській та польській мовах. Такий підхід дозволив не лише визначити когнітивні механізми, які регулюють семантичні переходи експерієнціальної лексики, а й систематизувати характеристики семантичних розширень у зіставлених мовах. Виокремлено чотири типи моделей семантичної деривації: компонентний (рівень семантичних компонентів та їх конфігурацій), актантний (рівень предикатно-актантних структур), топологічний (рівень образ-схематичних трансформацій) та конструкційний (рівень лексичних конструкцій).

(11) *The objective of the article is to provide a comprehensive research of the peculiarities of female traumatic experience in terms of frame categorization in Chinese diary narrative (Isaieva_2020).*

(12) *Materials & Methods.* The main **method** in our research is **frame modeling**, developed by Ya.V. Bistrov (Isaieva_2020).

(13) We also use other linguistic methods (**cognitive and structural-semantic analysis**) and general scientific methods (**analysis, synthesis, description and classification of linguistic facts, etc.**) (Isaieva_2020).

(15) *Results.* The paper deals with the essential characteristics of the **frame-scenario** as a **psycho-cognitive data-structure** that reveals the **essence, principles and ways of verbalizing subjective experience** of the individual in the relevant **narrative** (Isaieva_2020).

(18) These terminals filled with **text data** testify to the **emotional-reflexive basis** of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – **Patient and Experiencer**), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (**cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional**) (Isaieva_2020).

(19) *Conclusions.* The **frame approach** to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the **mechanisms** of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (**objective actions and internal states**) significant for writers, (3) clarification of motives, **principles and means of categorization** of these events (Isaieva_2020).

У поданих прикладах фреймово-сценарний підхід до вивчення особливостей категоризації суб'єктивного досвіду в жіночому щоденниковому наративі уможлиблює: (1) виявлення механізмів усвідомлення авторками власного досвіду, (2) ідентифікацію значущих для письменниць/ нараторок життєвих подій (об'єктивних дій і внутрішніх станів), (3) з'ясування мотивів, принципів і засобів категоризації цих подій.

(23) *The main task of the interlocutors* is to change the opponent's attitudes by devaluing, humiliating or ridiculing of his or her point of view or statement (Kotsur_2020).

(24) *They are often used for the purpose of **trolling** and **flame**, designed for emotional reaction, inciting of confrontation and connecting to the discussion of an unlimited number of interlocutors* (Kotsur_2020).

У поданих прикладах суспільно-політичні оказіоналізми відграють роль спеціальних “мовних засобів”, за допомогою яких відбувається повідомлення та реалізується його прагматичний аспект. Більшість з них виникли і активно циркулюють у соціальних мережах, що має важливе значення у формуванні не тільки сучасної лексики та дискурсивного простору, а й нових психолінгвістичних особливостей комунікування. Тому дослідження новотворів, їх функціонування у побутовому дискурсі розширює уявлення про ментально-когнітивні та інтенційні особливості опосередкованого суспільно-політичним контекстом спілкування в соціальних мережах.

Серед термінів психолінгвістики варто виокремити такі, які належать одочасно до психології (ймовірно, психоаналітики та ін.), а також до лінгвістики / мовознавства, адже характеризують різні психологічні, лінгвістичні категорії, явища, тощо, які, поєднуючись, формують певний термін або термінологічне позначення.

Наприклад:

(1) *Objective. The paper focuses on **lexical semantic derivation models** and the ways they are explicated in **experiential vocabulary**. The study substantiates **linguistic and psycholinguistic features** of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages)* (Demenchuk_2020).

(2) *Materials and Methods. The material for the analysis is the Ukrainian and Polish adjectives-stimuli that represent the concepts of **experiential situation*** (Demenchuk_2020).

(3) *The **psycholinguistic validity** of the **models** is verified based on the **results of associative experiments*** (Demenchuk_2020).

(4) *The **results** are supposed to help establish **types of associations** that underlie the **experiential vocabulary extensions*** (Demenchuk_2020).

(8) *Conclusions. The results show the relevance of both **linguistic and psycholinguistic modelling** in analysis of lexical semantic derivation (Demenchuk_2020).*

У поданих прикладах результати засвідчують релевантність лінгвістичного та психолінгвістичного моделювання семантичної деривації лексики. Вибір стратегії семантичної деривації корелює з реакцією інформанта на слово-стимул. Подібності та розбіжності семантичних переходів зумовлені чинником обмежень в обсязі розширень цільових ситуацій.

(11) *The objective of the article is to provide a comprehensive research of the **peculiarities of female traumatic experience** in terms of frame categorization in Chinese diary narrative (Isaieva_2020).*

У поданому прикладі бачимо, що з'ясовано сутнісні характеристики фрейму-сценарію як психокогнітивної структури, що уможлиблює виявлення змісту, принципів і засобів вербалізації суб'єктивного досвіду у відповідному наративі. Виявлено, що універсальною структурою категоризації жіночого травматичного досвіду (як психологічного феномену) в китайськомовному щоденниковому наративі є фрейм-сценарій ЖІНОЧЕ ЖИТТЄПИСАННЯ. Він охоплює 7 вузлів верхнього рівня: МОТИВАЦІЯ, ДІЙОВІ ОСОБИ, МЕТОДИ, ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД (ФІЗИЧНИЙ, ЕМОЦІЙНИЙ, ГЕНДЕРНИЙ) та ПАМ'ЯТЬ, конкретизовані у 22-х терміналах нижнього рівня. Заповнення термінальних пропозицій текстовим матеріалом унаочнило емоційно-рефлексивну природу усвідомлення авторками власного досвіду як травматичного, що підтверджується семантичними ролями нараторок (найчастіше – пацієнс та експерієнцер), наративним методами (роздуми, описи, рефлексивні питання) та актуалізованими видами пам'яті (культурно-символічна, образно-іконічна, емоційна).

(42) *Further studies in this area could focus on the research of perception and interpretation of precedent units by the addressee with the use of **experimental psycholinguistic methods**. Another promising line of research would be the*

*development of methods of protection against the manipulative impact in **cross-confessional religious discourse** (Levko_2020).*

У поданому прикладі сформульовано припущення, що релігійний міжконфесійний медіадискурс, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу. Окреслено подальші перспективи у дослідженні сприйняття й інтерпретації прецедентних одиниць адресатами дискурсу із залученням експериментальних психолінгвістичних методів та у напрацюванні засобів захисту від маніпулятивного впливу у міжконфесійному релігійному дискурсі.

(49) *Since strategies in translation studies are mostly dealt with within **cultural approach**, the authors turned to the concept of **communication strategies** as a foundation of their own **psycholinguistic model** of translation strategies for phonographic deviations (Rebrii_2020).*

(50) *The analysis of the **experimental data** supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (**conscious mental plan**) of overcoming a certain variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant (Rebrii_2020).*

У поданому прикладі зроблено пояснення про те, що перекладач спочатку формує стратегію (свідомий ментальний план) подолання певної перекладацької труднощі (такої, як фонографічні девіації), а потім імплементує її як послідовність кроків (субстратегій), скерованих на забезпечення найбільш природного варіанту перекладу.

(61) *“**Depth or psychological content**”: *psychological – non-psychological; reflective – non reflective; serious – unserious; reasonable – unreasonable; logical – illogical; convenient – inconvenient; dialogical – monologue; dependent – independent* (Maksymenko_2020).*

(64) *Conclusions. According to the results of our research, we determined four main **psychological peculiarities** of understanding by students Internet texts (Maksymenko_2020).*

У поданих прикладах визначено чотири основні психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів. Цими особливостями є: (1) розуміння тексту Інтернету за його контекстуальністю, предикторами якої є: реальність, багатоплановість, парадигмальність, описовість, глибина, суб'єктність та особистісна центрованість; (2) розуміння Інтернет-тексту за його психологічним контекстом, що включає такі предиктори, як: психологічне обґрунтування, компресивність, зацікавленість, розважальність, задоволеність, гармонійність, емоційність, експресивність (або виразність); (3) розуміння тексту Інтернету за його емоційним контекстом, предикторами якого постають: комфортність, стилістична виразність, зручність, експресивність, легкість, розмовні характеристики, публіцистичний стиль; (4) розуміння Інтернет-тексту за його багатогранною парадигмою, яка характеризується такими предикторами: парадигмальністю, космічністю, актуалізованістю, стимулювальним характером, діалогічністю, комфортністю, легковажністю.

Терміни перекладознавства. Серед термінів перекладознавства варто виокремити такі, які належать до перекладацької галузі, адже характеризуються різні перекладацькі категорії, явища, тощо і спрямовані на демонстрацію способів і трансформацій перекладу.

Наприклад:

(43) *The article proposes a psycholinguistic approach to investigating **translation strategies** on the basis of information obtained in the course of the retrospective experiment designed by the authors and defined as 'Partial Delayed Report of Problems and their Solution' (Rebrii_2020).*

(44) *The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as **phonographic deviations** (Rebrii_2020).*

(45) *The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the **translator's actions** (Rebrii_2020).*

(46) *The subject of the research is specifics of the above **strategies' formation** and implementation in literary translation (Rebrii_2020).*

(47) *The main method of the research is **retrospective experimental technique** 'Partial Delayed Report of Problems and their Solution'; other methods employed include **algorithmic modeling** (for prospected translation strategies and **substrategies**) and comparative analysis (for control units in the source and target texts) (Rebrii_2020).*

(48) *The material of the research was **twofold**: (1) the fragment of Charles Dickens's novel "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects' reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation (Rebrii_2020).*

(49) *Since strategies in translation studies are mostly dealt with within **cultural approach**, the authors turned to the concept of **communication strategies** as a foundation of their own **psycholinguistic model** of translation strategies for phonographic deviations (Rebrii_2020).*

(50) *The analysis of the **experimental data** supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (**conscious mental plan**) of overcoming a certain variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant (Rebrii_2020).*

У поданих прикладах апропоновано психолінгвістичний підхід до вивчення проблеми перекладацьких стратегій на основі інформації, отриманої в перебігу розробленого авторами ретроспективного експерименту, що отримав назву "Частковий Відкладений Звіт про Проблеми та їхнє Вирішення".

Подані вище англійськомовна лінгвістична термінологія, що представлена власне лінгвістичними термінами, термінами когнітивної

лінгвістики, психолінгвістики, а також перекладознавства, характеризуються різним функціонуванням у текстах наукових дискурсів, зокрема лінгвістичних.

Якщо **номінативна функція** демонструє, що будь-яка термінологічна одиниця покликана іменувати концепт наукової реальності, то, наприклад, **дистрибутивна функція** полягає у віднесенні об'єкту чи явища до певного класу через його іменування.

Однією з найважливіших і найпоширеніших є **когнітивна функція** лінгвістичної термінології, яка дає змогу розглядати лінгвістичний термін як результат тривалого процесу пізнання сутності предметів і явищ об'єктивної дійсності і внутрішнього життя людини та розвитку науки взагалі. Також важливим аспектом функціонування одиниць терміносистеми наукових дискурсів є **тематичне маркування тексту**, тобто відображення ключових термінів, притаманних лінгвістичному (як науковому) дискурсу. Лінгвістичні Терміни у текстах наукових дискурсів також виконують функцію **дискурсивного (стилістичного) маркування тексту**. Така ситуація пов'язана, у першу чергу, самою природою лінгвістичного дискурсу, яка полягає в обміні знаннями між спеціалістами (для наукового дискурсу) та, можливо, неспеціалістами (для інших підвидів наукового дискурсу).

Варто зосередити увагу на тому, що терміни у текстах лінгвістичних дискурсів використовуються також для **компресії інформації**. З огляду на це, також можна справедливо додати **комунікативну функцію** терміну, яка полягає в тому, що особи, яким відома термінологія певної галузі, можуть вільно спілкуватися між собою, використовуючи універсальну кодифіковану мову.

Як підсумок, можна зазначити, що лінгвістична термінологія, представлена власне лінгвістичними термінами, термінами когнітивної лінгвістики, психолінгвістики, а також перекладознавства мають переважно однакові функції, серед яких: 1) номінативна функція, оскільки термінологічні одиниці використовуються для іменування певних об'єктів чи явищ; 2) дистрибутивна функція, що дозволяє віднести іменовані об'єкт чи

явище до певної групи; 3) когнітивна функція, сутність якої полягає у сприйнятті разом із терміном додаткової, фонові інформації про нього; 4) функція тематичного маркування тексту, оскільки терміни дозволяють скоригувати очікування читача щодо тематико тексту; 5) функція дискурсивного (стилістичного) маркування тексту полягає в тому, що сприймаючи ту чи іншу термінологічну одиницю, читач може робити припущення про тип тексту, який знаходиться перед ним; 6) функція компресії інформації, що полягає у здатності терміна стисло передавати основну інформацію про іменовані об'єкт чи явище; 7) комунікативна функція, оскільки наявність стандартизованої термінології дозволяє спростити спілкування між спеціалістами в певній галузі.

Висновки до розділу 2

Структурно-семантичний критерій дав змогу простежити два типи термінів: однокомпонентний термін – термін стійкого типу з одним компонентом, серед яких виокремлено кореневі (безафіксальні) і афіксні терміни, представлені переважно за допомогою одного компонента-слова, а також багатокомпонентний термін – мульти-, або політермінологічне поєднання стійкого типу з двома і більше компонентами. Компонентом багатокомпонентного терміну може бути однослівна або аналітична лексема. Визначення меж компонентів у складі багатокомпонентного терміну проводиться з метою розмежування їх основних типів, що зумовлює необхідність виокремлення декількох різновидів компонентів, що мають потенції утворення багатокомпонентного терміну.

Виокремлюється багатокомпонентного термін з різними характеристиками: за характером поєднання: складні терміни (композиції) зі злитим написанням, складні терміни (композиції) з дефісним написанням; за кількістю компонентів: двокомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з двома компонентами; трикомпонентні терміни – поєднання стійкого

типу з трьома компонентами; чотирикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з чотирма компонентами.

Когнітивно-прагматичний підхід до інтерпретації лінгвістичної терміносистеми в англійськомовних текстах наукового дискурсу засвідчив, що в текстах можуть простежуватися як власне лінгвістичні терміни, так і терміни когнітивної лінгвістики, психолінгвістики і перекладознавства.

Причому кожний термін характеризується одним і тим же набором функцій, серед яких: номінативна, дистрибутивна, когнітивна, функції тематичного і дискурсивного (стилістичного) маркування тексту, компресії інформації, а також комунікативна функція.

РОЗДІЛ 3
ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОСИСТЕМИ
У ПРОЄКЦІЇ ДО ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ
У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ
АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ:
ІНСТРУМЕНТАРІЙ GOOGLE TRANSLATE

3.1 Перекладацькі трансформації при відтворенні
англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність
українською мовою у текстах наукового дискурсу

Розвиток і стан будь-якої мови значною мірою залежить не тільки від самого суспільства, але також від економічних, політичних, культурних зв'язків цього суспільства з іншими народами та громадами. Зміни в сучасному суспільстві відображаються на його мовах.

Метою перекладу як певного виду міжмовної та міжкультурної комунікації є перетворення тексту так, щоб повідомлення, зроблене перекладачем, так само вплинуло на читача цільової мови як на читача вихідної мови. Для цього будь-який перекладений текст повинен бути адекватним. Адекватним вважається переклад, який точно передає зміст і форму оригіналу в їх нерозривному зв'язку, який відтворює як смислову сторону, так і стилістичне своєрідність автентичного джерела. Адекватний переклад визначається і як переклад, відповідний оригіналу по функції (повноцінність передачі) і на вибір засобів перекладача (повноцінність мови і стилю). З огляду на існуючі між мовами відмінностей дуже рідко можна адекватно передати англійськомовні лінгвістичні терміни шляхом дослівного перекладу. Дослівний переклад допустимо тільки в тих випадках, коли смислова і стилістична функції лексичних засобів і граматичних форм двох мов збігаються. Але навіть при наявності прямого словникового

відповідності між словами двох мов далеко не завжди можливий дослівний переклад.

Адекватність перекладу може бути досягнута лише за умови внесення певних структурних та семантичних змін. Ці зміни, які обумовлені лексичними та граматичними відмінностями між мовами (і в основному - відмінностями між відповідними культурами), вводяться за допомогою трансформацій у перекладі [71: 65].

Адекватність перекладу не гарантується дотриманням формальної точності, буквальним копіюванням, механічним відтворенням слів і форм тексту, що перекладається. Вона, навпаки, досягається шляхом відмови від повторення форм оригіналу. Необхідність такої відмови виявляється в результаті порівняння засобів вираження двох мов, визначення їх смислової та стилістичної функцій.

За дослідженням Л. К. Латишева існує три основні причини використання перекладацьких трансформацій:

1) розходження в системах мов оригіналу та перекладу (в одній з мов може бути відсутня категорія, властива іншій мові; всередині однієї і тієї ж категорії членування різняться; зіставні лінгвістичні категорії не цілком співпадають за обсягом значення);

2) розходження норм в мовах тексту перекладу та тексту оригіналу (з порушенням норми ми стикаємось у тому випадку, коли суть висловлювання зрозуміла, однак викликає уявлення про невірність мови (нормативні відхилення));

3) незбіг узусу, діючого в середовищі носіїв мов оригіналу та перекладу (узус – правила ситуативного використання мови; відображає мовні звички та традиції даного мовного колективу) [32: 110].

Аналіз тексту є важливим першим кроком у діяльності перекладача, оскільки він визначає інструменти, які перекладач збирається використовувати для вірного відтворення текстів. Тому перекладачі, які професійно працюють, повинні знати основи лінгвістичної методології

текстового аналізу, яка містить структурні, семантичні, стилістичні, соціальні та комунікативні (прагматичні) аспекти.

Проаналізувавши текст, перекладач починає перетворювати текст вихідної мови, змінюючи його так, щоб він виконував одну і ту ж комунікативну функцію в цільовій мові та культурі. Тому мета перекладу як певного виду міжмовної та міжкультурної комунікації полягає у перетворенні тексту так, щоб повідомлення, зроблене перекладачем, так само вплинуло на читача цільової мови як на читача вихідної мови. Для цього використовують різні способи перекладу. Розглянемо детальніше у наступних підпунктах переклад лінгвістичної термінології на лексичному та синтаксичному рівнях.

3.2 Відтворення англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність українською мовою у текстах наукового дискурсу на лексичному рівні

По-перше, важливо вказати лексичні трансформації при перекладі лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу, оскільки такий спосіб перекладу найбільше використовується перекладачами. Основні типи лексичних трансформацій, які застосовуються в процесі перекладу, включають наступні техніки в перекладі: *транслітерація, транскрипція, транскодування, калькування, еквівалентний переклад*. При перекладі лінгвістичної терміносистеми можна виділити такі лексичні трансформації:

Транслітерація – відтворення графічної форми за допомогою алфавіту мови перекладу. Найчастіше лінгвістичні терміни перекладаються за допомогою транслітерації. Як спостерігаємо, методом транслітерації передаємо англійськомовні терміни як латинського так і грецького походження, які мають подібну лексичну форму у декількох мовах, тобто є інтернаціоналізмами:

(5) *Results. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the lexical semantic derivation models are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).* – Результати. Проведене дослідження апелює до **концепцій**, які обстоюють ідею **динамічної концептуалізації** світу дискурсу (певної ситуації або її фрагмента). На цій підставі моделі семантичної деривації експерієнціальної лексики осмислюються як теоретичні конструкти, які кодують інформацію про дериваційні стратегії в українській та польській мовах (Деменчук_2020).

(65) *The purpose of the article is to identify main components of the activities of pupils in reading novels at the lessons of World and English literature at secondary school; to propose such types of dialogism, which will facilitate pupils' understanding of novels; to describe the results of our pilot study which was organized in September-December 2019 at secondary educational institution №15 in t. Rivne at the lesson of English literature with the aim to analyze the types of dialogism in the process of reading and understanding a novel by pupils (Mykhalchuk_2020).* – Мета статті – виявити компоненти діяльності учнів з читання художніх творів на уроках світової та англійської літератури в закладах середньої освіти; запропонувати такі типи **діалогізму**, які сприятимуть розумінню творів художньої літератури учнями; описати результати проведеного пілотного дослідження, яке було проведено у вересні-грудні 2019 року в закладі середньої освіти № 15 м. Рівного на уроках англійської літератури з метою аналізу типів діалогізму в процесі читання та розуміння художніх творів учнями (Михальчук_2020).

Транскодування є найпоширенішим методом прямої стратегії є переклад. Воно включає в себе транслітерацію, про яку було згадано вище, та транскрипцію (відтворення звукової форми слова за допомогою фонем мови перекладу). Також транскодування частково пристосовує слово оригіналу до фонетичної та граматичної структури мови перекладу. Найбільш часто

транскодування застосовується в тих випадках, коли лінгвістичні терміни складаються з інтернаціональних терміноелементів латинського чи грецького походження:

(7) *The extensions are considered within four lexical semantic derivation models: **componential** (the level of semantic components and their configurations), **actantial** (the level of predicate-actant structures), **topological** (the level of image-schema transformations) and **constructional** (the level of lexical constructions)* (Demenchuk_2020). – Виокремлено чотири типи моделей семантичної деривації: **компонентний** (рівень семантичних компонентів та їх **конфігурацій**), **актантний** (рівень предикатно-актантних структур), **топологічний** (рівень **образ-схематичних трансформацій**) та **конструкційний** (рівень лексичних конструкцій) (Деменчук_2020).

Перевагами транслітерації та транскодування є максимальне наближення до мови оригіналу, внаслідок чого перекладач уникає можливості зробити смислову помилку. Проте такий підхід не розкриває достатньою мірою значення, яке тільки приблизно зрозуміле з контексту.

Калькування – переклад лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем чи слів (якщо це стійке словосполучення) їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу. Саме метод калькування торкається питання перекладу складних та складених термінів. Такі лінгвістичні терміни, як правило, моносемантичні в обох аналізованих мовах, наприклад. Інколи калькування лінгвістичних термінів поєднується з транскрипцією (чи транслітерацією):

(8) *Conclusions. The results show the relevance of both **linguistic and psycholinguistic modelling** in analysis of lexical semantic derivation* (Demenchuk_2020). – Висновки. Результати засвідчують релевантність **лінгвістичного та психолінгвістичного моделювання** семантичної деривації лексики (Деменчук_2020).

(9) *The choice of a semantic derivation strategy correlates with an informant's response to a word-stimulus* (Demenchuk_2020). – Вибір стратегії

семантичної деривації корелює з реакцією інформанта на **слово-стимул** (Деменчук_2020).

(10) *The similarities and differences in semantic shifts are determined by constraints that set limits on the **target situation extensions*** (Demenchuk_2020). – Подібності та розбіжності семантичних переходів зумовлені чинником обмежень в обсязі **розширень цільових ситуацій** (Деменчук_2020).

(11) *The objective of the article is to provide a comprehensive research of the **peculiarities of female traumatic experience in terms of frame categorization in Chinese diary narrative*** (Isaieva_2020). – Мета дослідження. На основі фреймового аналізу комплексно дослідити **особливості категоризації травматичного досвіду жінки** у китайськомовному щоденниковому наративі (Ісаєва_2020).

(12) *Materials & Methods. The main **method** in our research is **frame modeling, developed by Ya.V. Bistrov*** (Isaieva_2020). – Методи дослідження. Основним у нашому дослідженні є **метод фреймового моделювання**, розроблений Я.В. Бистровим (Ісаєва_2020).

Отже, калькування допомагає створити нову одиницю, яка до деталей копіює структуру вихідної лексичної одиниці. У ряді випадків калькування супроводжується зміною порядку калькованих елементів:

(15) *Results. The paper deals with the essential characteristics of the **frame-scenario as a psycho-cognitive data-structure that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative*** (Isaieva_2020). – Результати. З'ясовано сутнісні характеристики **фрейму-сценарію як психокогнітивної структури**, що уможлиблює виявлення змісту, **принципів і засобів вербалізації суб'єктивного досвіду** у відповідному **наративі** (Ісаєва_2020).

(16) *The study found that the **universal structure of categorization of female traumatic experience (as a special psychological phenomenon) in the Chinese diary narrative is the frame-scenario WOMEN'S LIFE WRITING*** (Isaieva_2020). – Виявлено, що **універсальною структурою** категоризації жіночого

травматичного досвіду (як психологічного феномену) в китайськомовному щоденниковому наративі є фрейм-сценарій ЖІНОЧЕ ЖИТТЄПИСАННЯ (Ісаєва_2020).

(17) *It includes 7 top levels nodes: **MOTIVATION, PLAYERS, METHODS, TRAUMATIC EXPERIENCE (PHYSICAL, EMOTIONAL, GENDER)** and **MEMORY** that are specified by the information of 22 lower level terminals* (Isaieva_2020). – Він охоплює 7 вузлів верхнього рівня: **МОТИВАЦІЯ, ДІЙОВІ ОСОБИ, МЕТОДИ, ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД (ФІЗИЧНИЙ, ЕМОЦІЙНИЙ, ГЕНДЕРНИЙ)** та **ПАМ'ЯТЬ**, конкретизовані у 22-х терміналах нижнього рівня (Ісаєва_2020).

(18) *These terminals filled with **text data** testify to the **emotional-reflexive basis** of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – **Patient and Experiencer**), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (**cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional**)* (Isaieva_2020). – Заповнення термінальних пропозицій **текстовим матеріалом** унаочнило **емоційно-рефлексивну природу** усвідомлення авторками власного досвіду як травматичного, що підтверджується семантичними ролями нараторок (найчастіше – **пацієнс та експерієнцер**), наративним методами (роздуми, описи, рефлексивні питання) та актуалізованими видами пам'яті (**культурно-символічна, образно-іконічна, емоційна**) (Ісаєва_2020).

(19) *Conclusions. The **frame approach** to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the **mechanisms** of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (**objective actions and internal states**) significant for writers, (3) clarification of motives, **principles and means of categorization** of these events* (Isaieva_2020). – Висновки. **Фреймово-сценарний підхід** до вивчення особливостей категоризації суб'єктивного досвіду в жіночому щоденниковому наративі уможлиблює: (1) виявлення

механізмів усвідомлення авторками власного досвіду, (2) ідентифікацію значущих для письменниць / нараторок життєвих подій (**об’єктивних дій і внутрішніх станів**), (3) з’ясування мотивів, **принципів і засобів категоризації**.

(41) *Conclusions. Religious cross-confessional media discourse is firmly rooted in polemical principles, which include apology of one’s views and defamation of the opponents, thus acquiring features of manipulative discourse* (Levko_2020). – Висновки. Сформульовано припущення, що **релігійний міжконфесійний медіадискурс**, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу (Левко_2020).

(42) *Further studies in this area could focus on the research of perception and interpretation of precedent units by the addressee with the use of experimental psycholinguistic methods. Another promising line of research would be the development of methods of protection against the manipulative impact in cross-confessional religious discourse* (Levko_2020). – Окреслено подальші перспективи у дослідженні сприйняття й інтерпретації прецедентних одиниць адресатами дискурсу із залученням **експериментальних психолінгвістичних методів** та у напрацюванні засобів захисту від маніпулятивного впливу у **міжконфесійному релігійному дискурсі** (Левко_2020).

(43) *The article proposes a psycholinguistic approach to investigating translation strategies on the basis of information obtained in the course of the retrospective experiment designed by the authors and defined as ‘Partial Delayed Report of Problems and their Solution’* (Rebrii_2020). – У статті запропоновано психолінгвістичний підхід до вивчення проблеми **перекладацьких стратегій** на основі інформації, отриманої в перебігу розробленого авторами ретроспективного експерименту, що отримав назву “Частковий Відкладений Звіт про Проблеми та їхнє Вирішення” (Ребрій_2020).

(44) *The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as **phonographic deviations*** (Rebrii_2020). – Мета дослідження полягає в тому, аби виявити та описати перекладацькі стратегії для розв’язання такого різновиду перекладацьких труднощів, як **фонографічні девіації** (Ребрій_2020).

(45) *The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the **translator’s actions*** (Rebrii_2020). – Об’єктом дослідження є перекладацькі стратегії як ментальний за природою та складний за структурою план **дій перекладача** (Ребрій_2020).

(46) *The subject of the research is specifics of the above **strategies’ formation and implementation in literary translation*** (Rebrii_2020). – Предметом дослідження є особливості **формування** та втілення в художньому перекладі зазначених **стратегій** (Ребрій_2020).

(47) *The main method of the research is **retrospective experimental technique** ‘Partial Delayed Report of Problems and their Solution’; other methods employed include **algorithmic modeling** (for prospected translation strategies and **substrategies**) and comparative analysis (for control units in the source and target texts)* (Rebrii_2020). – Провідним методом дослідження є **ретроспективний експеримент**; до інших задіяних методів належать **алгоритмічне моделювання** (для прогнозованих перекладацьких стратегій та **субстратегій**) та порівняльний аналіз (для зіставлення контрольних елементів у вихідному та цільовому текстах) (Ребрій_2020).

(49) *Since strategies in translation studies are mostly dealt with within **cultural approach**, the authors turned to the concept of **communication strategies** as a foundation of their own **psycholinguistic model** of translation strategies for **phonographic deviations*** (Rebrii_2020). – Оскільки стратегії вивчаються перекладознавцями переважно в межах **культурного підходу**, автори звернулися до поняття **комунікативної стратегії** як основи власної **психолінгвістичної моделі** перекладацьких стратегій для фонографічних девіацій (Ребрій_2020).

(50) *The analysis of the **experimental data** supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (**conscious mental plan**) of overcoming a certain variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant (Rebrii_2020).* – Аналіз **експериментальних даних** дозволяє дійти висновку про те, що перекладач спочатку формує стратегію (**свідомий ментальний план**) подолання певної перекладацької труднощі (такої, як фонографічні девіації), а потім імплементує її як послідовність кроків (субстратегій), скерованих на забезпечення найбільш природного варіанту перекладу (Ребрій_2020).

(52) *Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used as the basis of the research: **holistic analysis of the text, problem-thematic analysis, also comparative analysis** (Maksymenko_2020).* – Методи та методичний інструментарій. У дослідженні використано такі методи: **цілісний аналіз тексту, проблемно-тематичний та порівняльний аналіз** (Максименко_2020).

(53) *The following methods have also been used to study the research material: **the descriptive method; the method of distributive analysis; the method of syntactic transformation** (Maksymenko_2020).* – З метою вивчення дослідницького матеріалу використано **описовий метод, метод послідовного аналізу, метод синтаксичної трансформації** (Максименко_2020).

Еквівалентний переклад. Під еквівалентами маються на увазі постійні, рівнозначні відповідності між словами двох мов, як правило, які не залежать від контексту. Цей спосіб належить до прямої стратегії. Еквівалент у мові перекладу передає те ж значення, що і вихідний термін у мові оригіналу. Відмінністю еквівалентного перекладу від вищезазначених способів є те, що головне тут передати семантичне значення терміна, аніж його форму:

(45) *The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the **translator's actions*** (Rebrii_2020). – Об'єктом дослідження є перекладацькі стратегії як ментальний за природою та складний за структурою план **дій перекладача** (Ребрій_2020).

(48) *The material of the research was **twofold**: (1) the fragment of Charles Dickens's novel "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects' reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation* (Rebrii_2020). – Матеріал дослідження є **подвійним**: (1) фрагмент з роману Чарльза Діккенса "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" та його переклади, здійснені 21 напівпрофесійним учасником ретроспективного експерименту; (2) звіти учасників експерименту у формі відповідей на питання, які інформанти надали по завершенню своїх перекладів (Ребрій_2020).

(51) *The purpose of the article is to show psychological peculiarities of understanding by students Internet texts and to determine the **predictors** of such understanding* (Maksymenko_2020). – Мета. Дослідити психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів та визначити **предиктори** такого розуміння (Максименко_2020).

(76) *In the context of the socio-psychological approach, the use of **profanities** is an indicator of tension in society and individual-personal crises* (Tavrovetska_2020). – В контексті соціально-психологічного підходу вживання **нецензурної лайки** є індикатором напруження у суспільстві та індивідуально-особистісних криз (Тавровецька_2020).

(78) *The **questionnaire** (Google Form) developed contained 15 questions about using foul language in various **communication situations*** (Tavrovetska_2020). – Розроблена **анкета** (Google Форма) містила 15 питань щодо використання нецензурної лайки в різних **комунікативних ситуаціях** (Тавровецька_2020).

Отже, розглянувши різні способи перекладу прямої стратегії можемо стверджувати, що найпоширенішим способом перекладу англомовних лінгвістичних термінів є транскодування, калькування та еквівалентний переклад. При перекладі лінгвістичної термінології застосовується поморфемне та семантичне калькування. Проте, варто зазначити, що у процесі перекладу часто можемо зустріти поєднання різних методів та способів. Таким чином у калькуванні часто вдаємось до перекладацьких трансформацій, які ми детальніше розглянемо у нашому наступному пункті.

3.3 Відтворення англійськомовної терміносистеми у проєкції до феномена резилентність українською мовою у текстах наукового дискурсу на синтаксичному рівні

У кожній з мов є свої граматичні та лексичні особливості. І хоча методи прямої стратегії вважаються найбільш поширеною у перекладі лінгвістичних текстів, і підтвердженням цьому є приклади нашої вибірки термінів та їх перекладу, все ж таки ми маємо справу з двома різними мовними системами. Для адекватного та повного перекладу потрібно пристосовувати переклад до норм тієї чи іншої мови. Для цього використовують перекладацькі трансформації, які згідно праць різних вчених поділяються на різні класифікації.

У своїй класифікації Л. С. Бархударов розрізняє так граматичні перекладацькі трансформації: переміщення, граматичні заміни, додавання та вилучення слова [9: 238].

За класифікацією Я. І. Рецкера розрізняємо такі лексико-семантичні трансформації: генералізація, диференціація, конкретизація, смисловий розвиток (модуляція), антонімічний переклад, компенсація та повна перестановка сегментів тексту [48: 195].

Отже, розглянемо детальніше переклад англомовних лінгвістичних термінів з точки зору граматичних та лексико-семантичних трансформацій.

Грамматичні трансформації це прийоми перетворення англійського речення у синтаксичні структури, властиві українській мові.

При перекладі лінгвістичних термінів у науковому дискурсі виокремлюємо наступні трансформації:

Переміщення – зміна порядку слів та словосполучень. Елементами, що можуть піддаватися перестановці, є зазвичай слова, словосполучення, частини складних речень і самостійні речення в тексті.

(54) *Also we used the author's questionnaire to determine the goals of interpersonal communication in the Internet space (Nabochuk, 2020); the questionnaire (Shkuratova, 2019), which has the aim to determine the motives of direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary (The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships, 2018) (Maksymenko_2020).* – В експериментальному дослідженні застосовано такі методики: авторський опитувальник “Визначення цілей міжособистісного спілкування в Інтернет-просторі (Набочук, 2020); “Методика визначення мотивів безпосереднього й опосередкованого міжособистісного спілкування” (Шкуратова, 2019); “Методика діагностики міжособистісних стосунків” (Лірі, 2018) (Максименко_2020).

Грамматичні заміни. Заміна є найбільш поширеним і різноманітним видом перекладацької трансформації. У процесі перекладу заміні можуть піддаватися форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку. Грамматична трансформація заміни частин мови та членів речення є досить поширеним явищем у перекладі лінгвістичних текстів.

(61) (5). *“Depth or psychological content”*: *psychological – non-psychological; reflective – non reflective; serious – unserious; reasonable – unreasonable; logical – illogical; convenient – inconvenient; dialogical – monologue; dependent – independent* (Maksymenko_2020). – (5). “Глибина” або “психологічність” – психологічний – непсихологічний; твір-роздум – твір-дієвість; серйозний – розважливий; розумний – нерозумний; логічний –

нелогічний; комфортний – некомфортний; діалогічний – монологічний; залежний – незалежний (Максименко_2020).

Додавання слів. Введення в термін додаткових елементів допомагає передати сенс деяких елементів, що залишаються невираженими в оригіналі.

(41) *Conclusions. Religious cross-confessional media discourse is firmly rooted in polemical principles, which include apology of one's views and defamation of the opponents, thus acquiring features of manipulative discourse* (Levko_2020). – Висновки. Сформульовано припущення, що **релігійний міжконфесійний медіадискурс**, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу (Левко_2020).

(97) *This feature is associated with the innate negativity of the language and determines the semantic biasing of the quarantine concept* (Shymko_2020). – Дана особливість пов'язана з негативізмом мови й обумовлює тенденційність **семантичного наповнення концепту карантин** (Шимко_2020).

Наведені приклади демонструють переклад складених лінгвістичних термінів за допомогою додавання до них у процесі перекладу прийменників та інших смислових слів з метою їх адаптації до граматичної структури цільової мови.

Вилучення слів є протилежним методом додаванню. Зважаючи на граматичні структури англійської та української мов опущенням при перекладі лінгвістичної термінології можуть бути службові частини мови, такі як прийменники, артиклі чи допоміжні дієслова.

Висновки до розділу 3

Англійська та українська мови різняться з точки зору лексичних та граматичних систем, тому вивчення граматичних та лексичних трансформацій є життєво важливим для ефективного перекладу. Вивчення

трансформацій допомагає виявити основні перешкоди та труднощі у перекладі англомовної лінгвістичної термінології.

Когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу – це пошук найбільш продуктивних способів і трансформаційц перекладу на двох основних рівнях: 1) лексичний; 2) синтаксичний.

Перекладач визначає роль кожної трансформації, щоб вибрати найбільш адекватну для перекладу лінгвістичного терміну на українську мову, а не втратити основне семантичне значення цього терміну. Таким чином можемо зробити висновок, що у процесі перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів застосовуються два підходи.

На лексичному рівні англомовні лінгвістичні терміни можуть бути відтворені за допомогою транслітерації, транскодування, яке включає в себе транслітерацію та транскрипцію, калькування та еквівалентного способу перекладу. Установлено, що найпоширенішими способами перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів є транскодування, калькування та еквівалентний переклад.

На синтаксичному рівні розглянуто методи перекладу із застосуванням перекладацьких трансформацій: граматичних та лексико-семантичних, без уживання яких досягнення адекватного та цілісного перекладу неможливе. Серед граматичних трансформацій переважають переміщення, додавання та граматична заміна. Вилучення слова вживається рідше.

Усі вищеперераховані методи перекладу тісно пов'язані із семантикою, структурою лінгвістичних термінів. Їх необхідно врахувати при перекладі лінгвістичної термінології, щоб отримати найбільш точний варіант перекладу. Це ще раз доводить необхідність комплексного підходу до перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів українською мовою.

ВИСНОВКИ

Терміносистема слугує своєрідною мовною моделлю системи професійних понять, концентрованим вираженням надбання в певній галузі знань. Термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Термінологічне поле для терміна – це конкретна термінологія, поза якою слово втрачає свою характеристику терміна. Сучасна термінологія – важлива й невід’ємна частина лексичної системи мови. Процес становлення наукової термінології пов’язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

Основну увагу зосереджено на феномені резилентність, що витлумачується як динамічний процес у контексті життєстійкості й адаптації.

Основна складність перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних одиниць засобами мови перекладу. Адекватний переклад термінів враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень. До способів відтворення термінології відносяться такі: 1) еквівалентний переклад є найбільш доцільним, це – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова; 2) транскодування, яке доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін; 3) калькування, до якого звертаються у тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань; 4) конкретизація – це заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням; 5) генералізація застосовується в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру

упорядкованості одиниці, що відповідає їй за змістом у мові перекладу; б) додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення; 7) модуляція – це лексична заміна, що будується на причинно-наслідкових зв'язках понять, що можуть взаємно замінюватися; 8) описовий переклад, коли слово або словосполучення замінюється описом його значення.

Найбільш визнаним і сучасним інструментом відтворення багатьох професійних термінів є перекладач Google, Google Translate, або Google Translator – сервіс компанії Google, що дозволяє автоматично перекладати слова, фрази та web-сторінки з однієї мови на іншу. Google використовує власне програмне забезпечення для перекладу. Використовується підхід статистичного машинного перекладу.

Науковий дискурс – це науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. До жанрів та різновидів наукового дискурсу відносяться: науково-популярний, науково-навчальний та науково-технічний дискурси; наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези. У лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки.

Структурно-семантичний критерій дав змогу простежити два типи термінів: однокомпонентний термін – термін стійкого типу з одним компонентом, серед яких виокремлено кореневі (безафіксальні) і афіксні терміни, представлені переважно за допомогою одного компонента-слова, а також багатокомпонентний термін – мульти-, або політермінологічне поєднання стійкого типу з двома і більше компонентами. Компонентом багатокомпонентного терміну може бути однослівна або аналітична лексема. Визначення меж компонентів у складі багатокомпонентного терміну проводиться з метою розмежування їх основних типів, що зумовлює

необхідність виокремлення декількох різновидів компонентів, що мають потенції утворення багатоконпонентного термінів.

Багатоконпонентні терміни можуть мати різні характеристики: за характером поєднання: складні терміни (композиції) зі злитим написанням, складні терміни (композиції) з дефісним написанням; за кількістю компонентів: двокомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з двома компонентами; трикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з трьома компонентами; чотирикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з чотирма компонентами.

Когнітивно-прагматичний підхід до інтерпретації лінгвістичної терміносистеми в англійськомовних текстах наукового дискурсу засвідчив, що в текстах можуть простежуватися як власне лінгвістичні терміни, так і терміни когнітивної лінгвістики, психолінгвістики і перекладознавства.

При цьому когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу відображає застосування, з одного боку, *прямої перекладацької стратегії*, яка містить такі методи, як транслітерація, транскодування, яке включає в себе транслітерацію та транскрипцію, калькування та еквівалентний переклад, а з іншого боку, *непрямої перекладацької стратегії*, де представлено такий набір перекладацьких трансформацій: граматичних та лексико-семантичних, без застосування яких досягнення адекватного та цілісного перекладу неможливе. Серед граматичних трансформацій у нас переважають переміщення, додавання та граматична заміна. Вилучення слова вживається рідше.

Усі вищеперераховані методи перекладу повністю відображають когнітивно-семіотичну мережу перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу з їх орієнтацією на форму і значення. Отже, це ще раз доводить необхідність комплексного підходу для перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів українською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М., Білокамінська В. Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 126–128.
2. Альошина М. Д. Критерії та принципи визначення адекватності відтворення ідіостилю автора в перекладі. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37. Том 3. С. 54–57.
3. Балацька О. Л., Куц О. В., Педашев С. А. особливості англо-українського перекладу багатокомпонентних термінів: лексичні трансформації. *Молодий вчений*. 2019. № 5.1 (69.1). С. 14–17.
4. Вакуленко М. О. Синтез дескриптивного та прескриптивного підходів у сучасній кодифікації українського наукового термінолексикону: дис. на здоб. наук. ступеня доктора філолог. наук: 10.02.21 «Структурна, прикладна та математична лінгвістика» / Національна академія наук України. Київ, 2020. 432 с.
5. Вакуленко М. О. Термін і термінологія: основні положення та методи дослідження. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2010. № 25. С. 52–68.
6. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
7. Головін В. М. Переклад економічної термінології. Київ: Наука, 2005. 187 с.
8. Гохман К. Є. Академічний дискурс у системі інституційних дискурсів. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2018. № 26. С. 37–47.
9. Грекова М. А. Ідея vs. концепт: до проблеми зіставлення античної та сучасної наукових терміносистем. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. 2013. С. 65–82.

10. Гузь А. М. Транскодування як спосіб перекладу англійської авіаційної термінології. *Наука і молодь. Гуманітарна серія*. 2012. № 11–12. С. 143–146.
11. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: КМ Academia, 2000. 216 с.
12. Дейк Т. ван. Язык. Познание. Коммуникация. Москва: Прогресс, 1989. 312 с.
13. Жовтобрюх Н. Становлення української медичної термінології. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. № 17. С. 25–29.
14. Звегинцев В. А. Семасиология. Москва: Изд-во Моск. Университета, 1957. 338 с.
15. Казакова Т. А. Практические основы перевода. Санкт-Петербург, 2001. 320с.
16. Кальнік О. П., Воробйова О. С., Симоненко А. В., Олешко М. В. *Термінологічні проблеми перекладу наукових текстів у сфері іт технологій. «Молодий вчений»*. 2019. № 5.1 (69.1). С. 187–190.
17. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина І. Граматичні труднощі. Вінниця: нова книга. 2001. 271 с.
18. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
19. Карасик В. И. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*: сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000. С. 5–20.
20. Карасик В. И. Структура институционального дискурса. *Проблемы речевой коммуникации*. Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 2000. С. 25–33.

21. Касавин И. Т. Текст. Дискурс. Контекст. Введение в социальную эпистемологию языка. Москва: Канон+, 2008. 544 с.
22. Катиш Т. В. Структурні особливості термінів-словосполучень англійської автомобільної термінології та основні способи їх перекладу українською мовою. Вісник Запорізького національного університету. 2012 № 1. С. 230–234.
23. Кириллов В. І., Старченко А. О. Логика: учебник для юридических вузов. Под ред. проф. В. И. Кириллова. Изд. 6-е, перераб. и доп. Москва: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. 240 с.
24. Кицак Г. Характерні риси наукового дискурсу. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6981/1/11kgvhrn.pdf> (дата звернення: 10.11.2020)
25. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения: учеб. пособ. Київ: УМК ВО, 1989. 104 с.
26. Козак Л. В. Проблема професійного спілкування як компонент мовної культури студентів технічного вишу. *Методика викладання мов. Філологічні студії*. 2012. № 8. С. 308–319.
27. Колесник А. О. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. № 1. С. 719–727.
28. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва: Альянс, 2013. 253 с.
29. Корольов І.Р. Типологія дискурсу в сучасній лінгвістиці. *Мовознавство. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2011. № 15. С. 109–119.
30. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові. Львів: Видавничий центр Львівського національного у-ту ім. Ів. Франка, 2004. 519 с.
31. Красильникова Л. В. Жанр научной рецензии: семантика и прагматика. Москва: Диалог МГУ, 1999. 139 с.

32. Коваль Н. Є., Макар А. А. Лінгвопрагматичні аспекти науково-технічного дискурсу. *Молодий вчений*. 2019. № 4.2. (68.2). С. 95–100.
33. Кривоносова М. І. Сутність лексичних трансформацій в україномовних субтитрах британського комедійного фільму «Paddington». *Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов*. 2019. № 5. С. 143–145.
34. Кривоносова Т. І. Граматичні трансформації в україномовних субтитрах британського комедійного фільму «Paddington». *Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов*. 2019. № 5. С. 146–149.
35. Кришталь О. О. Термінологія як система. URL: <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2132/1/Krishtalj.pdf> (дата звернення: 12.11.2020)
36. Куньч З. Проблеми перекладу українською мовою риторичних термінів Теофана Прокоповича. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2013. № 765. С. 98–102.
37. Лейчик В. М. Исходные понятия, основные положения, определения современного терминоведения и терминографии. *Вестник Харьковского политехнического ун-та*. 1994. № 19. Вып. 1. С. 147–180.
38. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. Москва: Издательство ЛКИ, 2007. 256 с.
39. Лисенко О. А. Юридична термінологія як система. Мова української юриспруденції: навч. посіб. Харків, 2020. Розд. 6. С. 161–190.
40. Лисенко О. А., Константинова О. О. Лексичні трансформації у перекладі суспільнополітичних текстів з української мови німецькою. *Вісник СНТ*. 2017. № 9. С. 48–53.
41. Ліпінська А. В. Науково-технічна термінологія: навч. посіб. для дистанційного навчання. За ред. М. І. Жалдака. Київ: Університет «Україна», 2007. 219 с.

42. Лотте Д. С. Как работать над терминологией. Москва: АН СССР, 1968. 63 с.
43. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии: вопросы теории и методики. Москва: Изд-во АН СССР, 1961. 160 с.
44. Манерко Л. А. Понятие «терминосистема» в современном терминоведении. Современные тенденции в лексикологии, терминологии и теории LSP (сборник научных трудов). Москва: Изд-во МГОУ, 2009. С. 207-220, 119-120.
45. Маслова Т. Б. Особливості наукового тексту та дискурсу. *Мова та література у полікультурному просторі*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 25-26 січня 2013 року. Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2013. С. 92–96.
46. Маслова Т. Б. Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі. *Англістика та американістика*. 2013. № 10. С. 39–43.
47. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: підруч. За ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2003. 462 с.
48. Мех Н. О. Жанросфера сучасної української наукової комунікації. *Мова і міжкультурна комунікація*. 2019. №1. С. 64–73.
49. Монарцик Н. Специфіка перекладу англійських термінів галузі комп'ютерних наук. *Вісник Луганськ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2005. № 10. С. 25–32.
50. Навагіна А., Кондратенко А. Актуальні проблеми перекладу сучасних науково-технічних текстів. Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали II Всеукраїн. наук.-практ. Інтернет-конф.. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 305–308.
51. Наконечна Л. Б., Ткачук О. В. Сучасне українське наукове мовлення. Івано-Франківськ, 2018. 106 с.

52. Озадовська Л. Мова у контексті діалогу. *Філософська думка*. 2004. №3. С. 22–50.
53. Ольштинський С. П. Загальні особливості удосконалення літологічної термінології. *Зб. наук. пр. Інституту геологічних наук НАН України*. 2008. № 1. С. 41–48.
54. Остроушко О. А. Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою. *Лінгвістика і поетика тексту. Філологічні студії*. 2010. № 5. С. 201–208.
55. Панченко Б. С. Юридичний термін як важливий засіб юридичної техніки. *Матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф.* Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 51–55.
56. Панченко В. В. Термінологічна лексика у професійному спілкуванні. *Вісник Національного транспортного університету. Науково-технічний збірник: в 2 ч. Ч. 2: Серія «Економічні науки»*. 2014. № 29. С. 77–84.
57. Панько Т. І. Українське термінознавство: підруч. За ред. Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. Львів: Світ, 1994. 216 с.
58. Прадід Ю.Ф. Теорія і практика тлумачення значення термінів у законодавчому акті. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 32. С. 113–115.
59. Проценко Т. Різні підходи до визначення терміну в термінознавстві. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/04_protzenko.pdf (дата звернення: 15.11.2020)
60. Реформатский А. А. Что такое термин и терминология. *Вопросы терминологии*. Москва: Изд-во АН СССР, 1961. С. 46–54.
61. Рись Л. Ф, Белих О. М. Контамінація як особливий спосіб словотворення у сучасній німецькій мові. *International Scientific and Practical Conference World Science. Ajman*. 2017. № 8(24). Vol.2. С. 42-46.
62. Розводовська О. В. Явище синонімії в термінології бізнесу. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. 2011. № 20. С. 259–267.

63. Рузавин Г. И. Научная теория: Логико-методологический анализ. Москва: Мысль, 1978. 224 с.
64. Сібрук А., Барабаш О. Сучасний український науковий дискурс у мовознавчих працях. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2019. № 40. С. 39–44.
65. Соколова А. Поняття «науково-популярний дискурс» в лінгвістиці. *Актуальні проблеми дискурсології: збірник тез доповідей*. Бахмут: ГПМ, 2017. С. 52–55.
66. Соколовська С. Ф. Функціонально-комунікативний аспект науково-популярного дискурсу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. № 26. С. 204-208.
67. Суперанская А. В. Терминология и номенклатура. *Проблематика определенй терминов в словарях разных типов*. Ленинград: Наука, 1976. С. 73–78.
68. Суперанская А. В., Васильева Н. В., Подольская Н. В. Общая терминология: Вопросы теории. Под ред. А. В. Суперанской, Т.Л. Канделаки 3-е изд. Москва: УРСС, 2004. 246 с.
69. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Київ: НАДУ, 2008. 184 с.
70. Сухачова Н. С. Особливості перекладу термінів англomовної терміносистеми менеджменту. *Young Scientist*. 2017. № 12 (52). С. 266–270.
71. Ткачук Т. І. Лексичні прийоми перекладу економічної терміносистеми. *Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2016. С. 15–20.
72. Томіленко Л. М. Морфологічний спосіб творення нових іменників-термінів у словнику української мови в 20-ти томах. *Мовознавство*. 2009. № 2. С 69–78.

73. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.

74. Троянская Е. С. Особенности жанров научной литературы и отбор текстов на различных этапах обучения научных работников иностранного языка. *Функциональные стили. Лингвометодические аспекты*. Москва: «Наука», 1985. С. 189–201.

75. Федорюк Л. В. Концепт і співмірні / неспівмірні величини: когнітивний аспект. *Сучасна наука XXI століття*. 2018. URL: <https://int-konf.org/ru/2016/suchasna-nauka-khkhi-stolittya-15-17-06-2016/1260-fedoryuk-l-v-kontsept-i-spivmirni-nespivmirni-velichini-kognitivnij-aspekt>

(Дата звернення: 11.11.20)

76. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. Термінологія. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 172 с.

77. Хаютин А. Д. Термин, терминология, номенклатура. Самарканд: Самарк. гос ун-т им. Алишера Навои, 1971. 129 с.

78. Чеботар А. М., Іщенко Н. Г. Жанрові різновиди англомовного наукового тексту, їх характеристика та відтворення у перекладі. *Молодий вчений*. 2018. № 8 (60). С. 104–107.

79. Черноватий Л., Шех В. Проблеми передачі вузькоспеціальної англомовної термінології українською мовою. *Наукові записки. Серія: «Філологічні науки»*. 2009. № 81(4). С. 109–116.

80. Чорний І. В., Перцева В. Л., Голопич І. М. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навчальний посібник. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.

81. Шелов С. Д. Терминология, профессиональная лексика и профессионализмы. *Вопросы языкознания*. 1984. № 5. С. 76–87.

82. Шестакова О. В. Морфологічний спосіб творення лінгвістичних термінів корейської мови. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 2. Ч. 4. С. 111–115.

83. Шмелева О.Ю. Терминологические процессы в диахронии и синхронии (на материале английского языка). Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУЭФ, 2010. 120 с.

84. Шокин А. П. Опыт изучения отраслевой технической терминологии. *Термин и слово (Предметная отнесенность и функционирование терминов): межвуз. сб.* Горький: ГГУ, 1983. С. 105–110.

85. Штика Л. Г., Кравченко С. О. Методологічний підхід до формування терміносистеми в галузі науки «Державне управління». Режим доступу: http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Shtyka_LG.pdf. (дата звернення: 12.11.2020)

86. Яблочнікова В. О. Перекладацька адекватність та еквівалентність. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2019. № 38. Том 1. С. 177–179.

87. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. *Структурализм: «за» и «против»:* сб. науч. тр. Москва: Наука, 1975. С. 193–230.

88. Яхонтова Т. В. Жанри первинної наукової комунікації: сучасні тенденції розвитку. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки».* Мовознавство. № 2. 2014. С. 135–140.

89. Dong Y. R. Non-native speaker graduate students' thesis / dissertation writing in science: Self-reports by students and their advisors from two US institutions. *English for Specific Purposes.* 1998. № 17. P. 369–390.

90. Fairclough N. Language and power. Longman: London and New York, 1989. 259 p.

91. Felber J. H. Terminology Manual. Paris: Unesco/Infoterm, 1984. 426 p.

92. Hyland K. Disciplinary Discourses: Social Interactions in Academic Writing. Ann Arbor: The Univ. of Michigan Press, 2004. 216 p.

93. International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org> (дата звернення: 10.09.2020).

94. Kwan B S. C. The schematic structure of literature reviews in doctoral theses of applied linguistics. *Journal of English for Academic Purposes*. 2006. № 25. P. 30–55.
95. Montgomery S. L. *The Scientific Voice*. New York: The Guilford Press, 1996. 459 p.
96. Nida E. *Toward a science of translating*. Leiden: E.J. Brill, 1964. 334 p.
97. Swales J. M. *English in Today's Research World: A Writing Guide*. Ann Arbor: The Univ. of Michigan Press, 2000. 294 p.
98. Thompson P. Points of focus and position: Intertextual reference in PhD theses. *Journal of English for Academic Purposes*. 2005. № 4. P. 307–323.
99. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London: Routledge, 1995. 324 p.
100. Vid N. Use of domesticated and foreignized methods in the Soviet school of translation. *Translation studies*. URL: <http://www.sdas.edus.si/Elope/PDF/ElopeVol4Vid.pdf> (дата звернення: 10.09.2020).
101. Weston A. *A Rulebook for Arguments*. Indianapolis: Hackett Publishing, 2000. 104 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

102. Арутюнова Н. Д. Дискурс. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Под ред. В.Н. Ярцевой. Москва: Сов. энцикл., 1990. С. 136–210.
103. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
104. Сучасний словник іншомовних слів. Уклад.: О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2006. 789 с.
105. Толковый словарь русского языка. Гл. ред.: проф. Б. М. Волин, проф. Д. Н. Ушаков. Том IV. Москва: Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1940. 1501 с.

106. Українська мова: Словник-довідник. Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. 144 с.
107. Українська радянська енциклопедія / гол. ред. М. П. Бажан. Київ: Гол. ред. УРЕ, 1959–1965. Т. 14. 1963. 592 с.
108. Энциклопедический словарь. Гл. ред. Б. А. Введенский. Том 3. Москва: Гос. науч. изд-во «Большая советская энциклопедия», 1955. 744 с.
109. Crystal D. A dictionary of linguistics and phonetics. Oxford: Blackwell Publishers, 1991. 389 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- (Деменчук_2020) – Деменчук, О. (2020). Типологія моделей семантичної деривації лексики: лінгвістичний та психолінгвістичний аспекти. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 8-23. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-8-23>
- (Ісаєва_2020) – Ісаєва, Н., Акімова, А., & Акімова, А. (2020). Категоризація травматичного досвіду особистості в китайському жіночому щоденниковому наративі: фреймово-сценарна модель. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 56-81. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-56-81>
- (Коцур_2020) – Коцур, В., Вільчинська, І., & Коцур, Л. (2020). Актуалізація суспільно-політичної лексики в побутовому дискурсі суб'єктів комунікації. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 82-98. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-82-98>
- (Левко_2020) – Левко, О. (2020). Прецедентні одиниці як засоби маніпуляції в українському релігійному медіадискурсі: психолінгвістичний вимір. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 99-127. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127>
- (Максименко_2020) – Максименко, С., Немеш, О., Максименко, К., & Набочук, О. (2020). Психологічні особливості розуміння студентами

Інтернет-текстів. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 187-213.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-187-213>

(Михальчук_2020) – Михальчук, Н., & Хупавцева, Н. (2020). Фасилітація розуміння старшокласниками літературних творів як психолінгвістична проблема. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 214-238.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-214-238>

(Ребрій_2020) – Ребрій, О., & Ташенко, Г. (2020). Перекладацькі стратегії для фонографічних девіацій: психолінгвістичний підхід. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 148-163. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-148-163>

(Тавровецька_2020) – Тавровецька, Н., & Шебанова, В. (2020). Крос-культурне дослідження вживання обценної лексики у молодіжному середовищі. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 239-266.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-239-266>

(Шимко_2020) – Шимко, В., & Бабаджанова, А. (2020). Дослідження концепту коронавірусного карантину як нової категорії мовної свідомості. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 267-287. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-267-287>

(Demenchuk_2020) – Demenchuk, O. (2020). Towards a Typology of Lexical Semantic Derivation Models: Linguistic and Psycholinguistic Aspects. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 8-23. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-8-23>

(Isaieva_2020) – Isaieva, N., Akimova, A., & Akimova, A. (2020). Categorization of Personality Traumatic Experience in Chinese Women's Diary Narrative: The Frame-Scenario Model. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 56-81.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-56-81>

(Kotsur_2020) – Kotsur, V., Vilchynska, I., & Kotsur, L. (2020). Actualization of Socio-Political Vocabulary in Everyday Discourse of the Subjects of Communication. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 82-98.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-82-98>

(Levko_2020) – Levko, O. (2020). Precedent Units as a Means of Manipulation in Ukrainian Religious Media Discourse: Psycholinguistic Approach. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 99-127. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127>

(Maksymenko_2020) – Maksymenko, S., Nemesh, O., Maksymenko, K., & Nabochuk, A. (2020). Psychological Peculiarities of Understanding by Students Internet Texts. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 187-213. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-187-213>

(Mykhalchuk_2020) – Mykhalchuk, N., & Hupavsheva, N. (2020). Facilitation of the Understanding of Novels by Senior Pupils as a Problem of Psycholinguistics. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 214-238. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-214-238>

(Rebrii_2020) – Rebrii, O., & Tashchenko, G. (2020). Translation Strategies for Phonographic Deviations: A Psycholinguistic Approach. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 148-163. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-148-163>

(Shymko_2020) – Shymko, V., & Babadzhanova, A. (2020). Study of the Covid-19 related quarantine concept as an emerging category of a linguistic consciousness. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 267-287. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-267-287>

(Tavrovetska_2020) – Tavrovetska, N., & Shebanova, V. (2020). Cross-Cultural Research of the Use of Obscene Language in the Youth Environment. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 239-266. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-239-266>

ДОДАТОК

№	Ukrainian	English
1.	<p>У психології резилентність – це можливість справлятися із негативними емоціями, зумовленими травматичною подією з метою нормалізації функціонування і запобігання дезадаптації, можливість відновлення після сильного стресу (СРО).</p>	<p>In psychology, resilience is the ability to cope with negative emotions caused by a traumatic event in order to normalize functioning and prevent maladaptation, the ability to recover from severe stress</p>
2.	<p>результат осмислення психотравматичного досвіду, що виявляється у психологічній стійкості (F. Luthans, G. R. Vogelgesang, P. B. Lester); результатом резилентності є позитивна адаптація до травматичних подій тобто усвідомлення нових можливостей, які з'явилися у людини завдяки психотравмі (M. Westphal, G. A. Bonanno) (СРО).</p>	<p>the result of understanding the psychotraumatic experience, which is manifested in psychological stability (F. Luthans, G. R. Vogelgesang, P. B. Lester); Result of resilience is a positive adaptation to traumatic events, ie awareness of new opportunities that have emerged in humans due to trauma (M. Westphal, G. A. Bonanno).</p>
3.	<p>Перша хвиля дослідження резилентності – виявлення особистісних якостей, які допомагають людині справлятися зі складними життєвими ситуаціями. Відбувалася</p>	<p>The first wave of research on resilience is the identification of personal qualities that help a person cope with difficult life situations. There was a phenomenological identification of this concept (which</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>феноменологічна ідентифікація даного поняття (яка продовжується й дотепер) (СРО).</i>	continues to this day).
4.	<i>Перші дослідники резилентності по суті дали поштовх до розвитку позитивної психології – одного із найбільш популярних нині підходів у психологічній практиці (СРО).</i>	The first researchers of resilience in fact gave impetus to the development of positive psychology - one of the most popular approaches in psychological practice.
5.	<i>Друга хвиля досліджень – вивчення власне феномену «резильянс», процесу набуття резилентних якостей (СРО).</i>	The second wave of research – the study of the actual phenomenon of "resilience", the process of acquiring resilient qualities.
6.	<i>Іншими словами, резильянс – це процес і досвід психотравматизації, раптових змін, численних життєвих негараздів, після осмислення яких людина стає психічно стійкою. Третя хвиля досліджень – власне резилентність (СРО).</i>	In other words, resilience is a process and experience of psychotraumatization, sudden changes, numerous life troubles, after understanding which a person becomes mentally stable. The third wave of research is actually resilience.
7.	<i>Безумовно, розуміння людиною процесу резилентності є дуже важливим для реабілітації, однак більшу увагу слід приділити формуванню у нього бажання, мотивації на реінтеграцію (СРО).</i>	Of course, a person's understanding of the resilience process is very important for rehabilitation, but more attention should be paid to the formation of his desire, motivation for reintegration.
8.	<i>Відповідно, резилентність – це сила, яка спонукає людину</i>	Accordingly, resilience is a force that motivates a person to discover their

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>відкривати свій внутрішній потенціал, прагнути до досконалості та бути в гармонії зі своїм внутрішнім світом (СРО).</i>	inner potential, strive for perfection and be in harmony with their inner world.
9.	<i>Переважає більшість досліджень акцентують, що резилентність є якістю особистості, чинником її соціальної адаптації, зокрема у кризових життєвих ситуаціях (СРО).</i>	The vast majority of studies emphasize that resilience is a quality of personality, a factor in its social adaptation, in particular in crisis life situations.
10.	<i>Натомість, J. T. Cacioppo, H. T. Reis, A. J. Zautra вважають за необхідне введення у науковий обіг поняття соціальної резилентності як багаторівневого конструкту, що виражає здатність не лише окремих індивідів, а й малих і великих соціальних груп відновлюватися після стресів за рахунок підтримання позитивних соціальних стосунків як в середині групи, так і з іншими групами (СРО).</i>	Instead, J. T. Cacioppo, H. T. Reis, A. J. Zautra consider it necessary to introduce into scientific circulation the concept of social resilience as a multilevel construct that expresses the ability not only of individuals but also of small and large social groups to recover from stress by maintaining positive social relations. in the middle of the group and with other groups.
11.	<i>Характерною рисою соціальної резилентності є трансформація невдач в особистісне, колективне зростання та зростання у</i>	A characteristic feature of social resilience is the transformation of failures into personal, collective growth and growth in interpersonal

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>міжособистісній взаємодії за рахунок зміцнення соціальних зв'язків, формування нових відносин, застосування креативності та нешаблонності у розв'язанні проблем і пошуку виходу із кризової ситуації (СРО).</i>	interaction through strengthening social ties, building new relationships, using creativity and unconventionality in solving problems and finding a way out of crisis.
12.	<i>На відміну від особистісної, соціальна резилентність є багаторівневим конструктом, що містить індивідуальні способи встановлення стосунків (доброзичливість, надійність, справедливість, відповідальність, чесність, щирість відкритість); міжособистісні ресурси (емпатійне, уважне слухання, вміння пробачати, співчувати іншим); колективні ресурси (групова ідентичність, вміння працювати в команді, відкритість у взаємодії, повага до групових норм і правил) (СРО).</i>	Unlike personal, social resilience is a multilevel construct that contains individual ways of establishing relationships (friendliness, reliability, justice, responsibility, honesty, sincerity, openness); interpersonal resources (empathic, attentive listening, ability to forgive, empathize with others); collective resources (group identity, ability to work in a team, openness in interaction, respect for group norms and rules).
13.	<i>Соціальна резилентність, в свою чергу, модулює розвиток та вираз резилентності особистісної (СРО).</i>	Social resilience, in turn, modulates the development and expression of personal resilience.
14.	<i>Безумовно, інші форми</i>	Of course, other forms of resilience -

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<p><i>резилентності – емоційна або духовна – також сприяють збереженню психологічного здоров'я особистості, однак саме соціальна резилентність наголошує на ролі зв'язків між індивідами, групами чи великими колективами у покращенні адаптації, особистісному зростанні не лише окремих людей, а й групи в цілому (СРО).</i></p>	<p>emotional or spiritual - also contribute to maintaining the psychological health of the individual, but it is social resilience emphasizes the role of relationships between individuals, groups or large groups in improving adaptation, personal growth not only individuals but also groups in general.</p>
15.	<p><i>Звичайно, справедлива конкуренція та кооперація також нерідко зумовлюють резилентність, однак саме відчуття групової ідентичності, усвідомлення важливості колективних цілей є ключовими у соціальній резилентності (СРО).</i></p>	<p>Of course, fair competition and cooperation also often lead to resilience, but the sense of group identity, awareness of the importance of collective goals are key in social resilience.</p>
16.	<p><i>Іншими словами, коли люди спільно працюють задля досягнення їх спільних цілей, при цьому розуміючи власні потреби та інтереси, не жертвуючи ними заради інтересів колективних, а «вплітаючи» у цілі групи, коли цінують стосунки, що склалися в колективі, їхня діяльність (якщо</i></p>	<p>In other words, when people work together to achieve their common goals, while understanding their own needs and interests, not sacrificing them for the sake of collective interests, but "interweaving" in the whole group, when valuing relationships in the team, their activities (if work team) or</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<p><i>це робочий колектив) чи функціонування (зокрема у сім'ї) стають осмисленими, значущими, що у свою чергу, зумовлює резилентність індивідуальну, яка допомагає їм справлятися із різними стресами (CPO).</i></p>	<p>functioning (especially in the family) become meaningful, meaningful, which in turn determines individual resilience, which helps them cope with various stresses.</p>
17.	<p><i>Незважаючи на те, що соціальна резилентність зазвичай вивчається в контексті малих груп (сімей чи невеликих виробничих колективів), вона стосується практично усіх форм об'єднань людей: від усіх типів діад, сімей до громад і спільнот, оскільки соціальні трансформації, динамічний мінливий світ не впливають на особистість чи групу окремо, а на суспільство, колективи в цілому, мова йде про необхідність ефективного реагування на виклики сучасності групами, об'єднаннями людей, лише тоді можливо досягти позитивних змін як окремих їх членів, так і колективів загалом (CPO).</i></p>	<p>Although social resilience is usually studied in the context of small groups (families or small productive groups), it applies to virtually all forms of human association: from all types of dyads, families to communities and communities, as social transformations, a dynamic changing world do not affect the individual or group individually, and society, groups as a whole, it is necessary to effectively respond to modern challenges by groups, associations of people, only then it is possible to achieve positive changes in both individual members and teams in general.</p>
18.	<p><i>Завдяки урбанізації, глобалізації</i></p>	<p>Due to urbanization, globalization</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<p><i>та сучасним технологіям великі соціальні групи та установи впливають на індивідуальне благополуччя, як ніколи раніше, але базова потреба людей у приналежності до групи, до значущих міжособистісних стосунків за таких умов все більше актуалізується, а тому соціальну резилентність важливо розглядати у нерозривній єдності із резилентністю особистісною та створювати програми виходу з криз не лише для окремих індивідів, а й для колективів і спільнот в цілому (СРО).</i></p>	<p>and modern technologies, large social groups and institutions affect individual well-being as never before, but the basic need of people to belong to a group, to meaningful interpersonal relationships in such conditions is increasingly relevant, and therefore social resilience is important in inseparable unity with personal resilience and create crisis response programs not only for individuals but also for teams and communities as a whole.</p>
19.	<p><i>Психологічна пружність дає можливість особистості позитивно адаптуватися до несприятливих наслідків важких життєвих і надзвичайних ситуацій, може захистити від розвитку травматичного стресу та психопатології, зокрема депресивних симптомів (ППО).</i></p>	<p>Psychological resilience allows a person to positively adapt to the adverse effects of difficult life and emergencies, can protect against the development of traumatic stress and psychopathology, including depressive symptoms.</p>
20.	<p><i>Ключовим є питання: чому деякі люди здатні протистояти труднощам, негараздам,</i></p>	<p>The key question is why some people are able to cope with difficulties, troubles, stressful conditions or even</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>стресовим умовам чи навіть досягають успіхів, незважаючи на тиск, який вони зазнають у своєму житті (ППО)?</i>	succeed despite the pressures they face in their lives?
21.	<i>Особливо актуальним є дослідження психологічної пружності та життєстійкості особистості у зв'язку з воєнним конфліктом на сході України, який призвів до руйнування суспільного порядку, соціальної структури громад, втрати контактів із близькими людьми (ППО).</i>	Especially relevant is the study of psychological resilience and resilience of the individual in connection with the military conflict in eastern Ukraine, which led to the destruction of public order, social structure of communities, loss of contact with loved ones.
22.	<i>У період юнацького віку відбувається становлення моральної самосвідомості та саморегуляції, яка стає більш повною і осмисленою, що дозволяє особистості сформувати власний світогляд. у цей період змінюється соціальна позиція особистості, що спричиняє зміну значущості навчання, активізується процес самовизначення, формується самоповага, самосвідомість, психологічна готовність до життя й ідентичність (ППО).</i>	During adolescence there is a formation of moral self-awareness and self-regulation, which becomes more complete and meaningful, which allows individuals to form their own worldview. during this period the social position of the individual changes, which causes a change in the importance of learning, activates the process of self-determination, self-esteem, self-awareness, psychological readiness for life and identity.
23.	<i>У вітчизняній психологічній</i>	In the domestic psychological

№	Ukrainian	English
	<p><i>літературі (наукових статтях, монографіях, навчально-методичних посібниках тощо), порівняно з концептом «психологічна пружність» частіше трапляється концепт «психологічна резилентність» та концепт «резилієнс». В Україні проблемі психологічної резилентності (пружності) присвятили свої праці такі вчені: Т. Титаренко, Л. Коробка, Н. Гусак, В. Чернобровкіна, В. Чернобровкін, А. Максименко, С. Богданов, О. Бойко, О. Хамініч та ін. (ППО).</i></p>	<p>literature (scientific articles, monographs, textbooks, etc.), the concept of "psychological resilience" and the concept of "resilience" are more common than the concept of "psychological resilience". In Ukraine, the following scientists have devoted their works to the problem of psychological resilience (elasticity): T. Tytarenko, L. Korobka, N. Gusak, V. Chernobrovkina, V. Chernobrovkin, A. Maksymenko, S. Bogdanov, O. Boyko, O. Khaminich and etc.</p>
24.	<p><i>У фізиці розрізняють пластичні та пружні деформації. Деформації, які зберігаються після припинення дії на тіло зовнішніх сил, є пластичними. Наприклад, глина зберігає форму, надану майстром. Деформації, які цілком зникають після припинення дії на тіло зовнішніх сил, називають пружними. Якщо взяти еспандер до рук та стиснути його – він зігнеться.</i></p>	<p>In physics, there are plastic and elastic deformations. Deformations that persist after the cessation of external forces on the body are plastic. For example, clay retains the shape given by the master. Deformations that completely disappear after the cessation of action on the body of external forces are called elastic. If you take the expander in your hands and squeeze it, it will bend. After stopping the</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>Після припинення дії рук, еспандер цілком відновить свою форму – деформація зникне (ППО).</i>	action of the hands, the expander will fully restore its shape – the deformation will disappear.
25.	<i>Еммі Вернер (E. Werner), провівши дослідження на гавайських дітях, виділила такі несприятливі чинники, за якими дітей можна було б віднести до групи ризику: низький соціально-економічний статус родини, психічні розлади батьків, жорстоке поводження, міська бідність, суспільна жорстокість, хронічні захворювання, катастрофічні події в житті (ППО).</i>	Emmy Werner, who conducted research on Hawaiian children, identified the following adverse factors that could put children at risk: low socioeconomic status of the family, mental disorders of parents, abuse, urban poverty, social violence, chronic diseases, catastrophic events in life.
26.	<i>Щодо поведінкових проявів Е. Вернер (E. Werner) встановлено, що, перебуваючи в схожих несприятливих умовах, дві третини дітей уже в підлітковому віці демонстрували деструктивну поведінку: хронічне безробіття, токсикоманію, раннє дітонародження. Однак одна третина дітей не була схильна до такої поведінки. На думку Е. Вернер (E. Werner), ці діти характеризуються здоровою</i>	Regarding the behavioral manifestations of E. Werner, it was found that, being in similar unfavorable conditions, two thirds of children already in adolescence showed destructive behavior: chronic unemployment, drug addiction, early childbirth. However, one third of children were not prone to such behavior. According to E. Werner, these children are characterized by healthy adaptation.

№	Ukrainian	English
	<i>адаптацією (ППО).</i>	
27.	<i>А. Мастен (A. Masten) виділено 3 види проявів психологічної пружності: 1) люди, що зазнали ризику, адаптувалися краще, ніж можна було очікувати; 2) наявність позитивної адаптації, незважаючи на стресовий досвід; 3) швидке відновлення після психологічної травми. Варто зазначити, що після публікацій результатів досліджень А. Мастен (A. Masten) психологічна пружність стала однією з масштабних науково-дослідницьких тем у закордонній психології (ППО).</i>	A. Masten identified 3 types of manifestations of psychological resilience: 1) people at risk adapted better than expected; 2) the presence of positive adaptation, despite the stressful experience; 3) rapid recovery after psychological trauma. It is worth noting that after the publication of the results of research A. Masten (A. Masten) psychological resilience has become one of the major research topics in foreign psychology.
28.	<i>Професор дитячої психіатрії М. Раттер (M. Rutter) [20] визначив пружність (resilience) як інтерактивний концепт, пов'язаний зі сполукою серйозного досвіду ризикових подій і відносно позитивним психологічним результатом, незважаючи на цей досвід (ППО).</i>	Professor of child psychiatry M. Rutter [20] defined resilience as an interactive concept associated with a combination of serious experience of risky events and relatively positive psychological outcome, despite this experience.
29.	<i>Н. Гармезі (N. Garmezy) говорить про те, що всі діти свого часу</i>	N. Garmezy says that all children experience stress in their lives.

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<p>зазнають стресу у своєму житті. Однак резилентні діти не є «героїчними» порівняно з тими дітьми, які зустрічають такі стресові ситуації з відступом, відчаєм, безладдям чи розладами (ППО).</p>	<p>However, resilient children are not "heroic" compared to those children who experience such stressful situations with retreat, despair, disorder or disorder.</p>
30.	<p>Н. Гармезі (N. Garmezy) визначає психологічну пружність як «не обов'язково несприйнятливую, непроникну для стресу». Радше, пружність відображує здатність до відновлення та підтримки адаптивної поведінки, яка може виникнути після первісного відступу чи недієздатності у відповідь на ініціювання стресової події (ППО).</p>	<p>N. Garmezy defines psychological resilience as "not necessarily insensitive, impervious to stress." Rather, resilience reflects the ability to recover and maintain adaptive behavior that may occur after an initial retreat or incapacity in response to the initiation of a stressful event.</p>
31.	<p>Що необхідно мати, щоб бути пружним (резилентним)? Н. Гармезі (N. Garmezy) стверджує, щоб бути пружним, необхідно продемонструвати функціональну адекватність як критерій пружної поведінки в стресі. Функціональна адекватність розуміється як підтримання компетентного функціонування,</p>	<p>What do you need to have to be resilient? N. Garmezy argues that to be resilient, it is necessary to demonstrate functional adequacy as a criterion for resilient behavior under stress. Functional adequacy is understood as maintaining competent functioning, despite emotionality.</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>незважаючи на емоційність (ППО).</i>	
32.	<i>Отже, індикаторами психологічної пружності (resilience), згідно із Н. Гармезі (N. Garmezy), є процвітання, збереження стану благополуччя, незважаючи на труднощі, важкі ситуації; позитивна відповідь на негативні події; компетентне функціонування в стресових умовах (ППО).</i>	Thus, indicators of psychological resilience, according to N. Garmezy, are prosperity, preservation of well-being, despite the difficulties, difficult situations; positive response to negative events; competent operation in stressful conditions.
33.	<i>Дж.Х. Блок (J.H. Block) розглядає психологічну пружність (resilience) як рису особистості. Дж. Х. Блок (J. H. Block) використовує поняття “ego-resiliency” як індивідуально-психологічну властивість, розвиненість якої захищає людину від руйнівного впливу на неї негараздів життя; містить набір таких характеристик, як винахідливість, спритність, міцність характеру, гнучкість функціонування в різних умовах (ППО).</i>	J.H. Block (J.H. Block) considers psychological resilience as a personality trait. J. H. Block uses the concept of "ego-resiliency" as an individual-psychological property, the development of which protects a person from the destructive effects of life's troubles; contains a set of characteristics such as ingenuity, agility, strength of character, flexibility to operate in different conditions.
34.	<i>А. Мастен (A. Masten), Дж.С. Сілк</i>	A. Masten, J.S. JS Silk and S. Luthar

№	Ukrainian	English
	<p><i>(J. S. Silk) та С. Лутхар (S. Luthar) пропонують розглядати психологічну пружність (resilience) як динамічний процес, що являє собою безперервний й активний процес позитивної адаптації людини в умовах негараздів і кризових (або надзвичайних, екстремальних) подій і ситуацій, та який має нерівномірну динаміку виникнення нових сил і ресурсів відновлення в умовах появи нових ризиків (ППО).</i></p>	<p>propose to consider psychological resilience as a dynamic process, which is a continuous and active process of positive human adaptation in times of trouble and crisis (or emergency, extreme) events and situations, and which has an uneven dynamics of the emergence of new forces and resources for recovery in the face of new risks.</p>
35.	<p><i>О. Осадько, розглядаючи концепт позитивної адаптації, визначає його через соціальну компетентність, що демонструється поведінково, через успіх та досягнення (ППО).</i></p>	<p>O. Osadko, considering the concept of positive adaptation, defines it through social competence, which is demonstrated behaviorally, through success and achievement.</p>
36.	<p><i>Психологічна пружність (від англ. <i>resilience</i> – пружність, еластичність) – це здатність зберігати в критичних ситуаціях стабільний рівень психологічного та фізичного функціонування, виходити з таких ситуацій без стійких порушень, успішно адаптуючися до несприятливих</i></p>	<p>Psychological resilience (from the English. Resilience – elasticity, resilience) is the ability to maintain a stable level of psychological and physical functioning in critical situations, to get out of such situations without persistent violations, successfully adapting to adverse changes.</p>

№	Ukrainian	English
	<i>змін (ППО).</i>	
37.	<i>Життєстійкість особистості є одним із предикторів психологічної пружності. Деякі люди важкі ситуації переживають як стресові, інші люди в таких ситуаціях проявляють життєстійкість. Поняття «життєстійкість особистості» є показником її психічного здоров'я (ППО).</i>	The vitality of the individual is one of the predictors of psychological resilience. Some people experience difficult situations as stressful, others in such situations are resilient. The concept of "resilience of the individual" is an indicator of his mental health.
38.	<i>Вперше термін «життєстійкість» вжито Сьюзен Кобейса (Suzanne C. Kobasa), водночас варто зазначити, що основні дослідження із цієї проблеми належать Сальваторе Мадді (Salvatore Maddi) (ППО).</i>	The term "viability" was first used by Suzanne C. Kobasa, but it should be noted that the main research on this issue belongs to Salvatore Maddi.
39.	<i>С. Мадді зазначає, що стресові впливи переробляються людиною саме на основі життєстійкості, і вона є каталізатором поведінки, що дозволяє трансформувати негативний досвід у нові можливості (ППО).</i>	S. Muddy notes that stressful influences are processed by a person on the basis of resilience, and it is a catalyst for behavior that allows you to transform a negative experience into a new opportunity.
40.	<i>Саме ця риса є основою відкритого й енергійного</i>	This feature is the basis of open and energetic resistance to stressful

№	Ukrainian	English
	<i>протистояння стресовим подіям і кризам (ППО).</i>	events and crises.
41.	<i>Згідно із С. Мадді, життєстійкість (hardiness) являє собою систему переконань про себе, про світ, про відношення зі світом (ППО).</i>	According to S. Muddy, vitality (hardiness) is a system of beliefs about themselves, about the world, about the relationship with the world.
42.	<i>Життєстійкість містить три порівняно автономні компоненти: залучення, контроль і прийняття ризику (ППО).</i>	Sustainability has three relatively autonomous components: attracting, controlling and accepting risk.
43.	<i>Д. Леонтьєв вважає, що життєстійкість – це риса, що характеризується мірою подолання особистістю заданих обставин, мірою подолання особистістю самої себе (ППО).</i>	D. Leontiev believes that vitality is a feature characterized by the degree of overcoming the individual given circumstances, the degree of overcoming the individual self.
44.	<i>На думку Д. Леонтьєва, життєстійкість є основою для життєтворчості, яку можна визначити як діяльність людини зі створення власного життя (ППО).</i>	According to D. Leontiev, vitality is the basis for creativity, which can be defined as human activity to create their own lives.
45.	<i>Не менш цікавими є теоретико-емпіричні дослідження із проблеми життєстійкості, в яких даний концепт розглядається як інтегральна характеристика</i>	No less interesting are the theoretical and empirical studies on the problem of viability, in which this concept is considered as an integral characteristic of the individual.

№	Ukrainian	English
	<i>особистості (ППО).</i>	
46.	<i>Так, на думку С. Книжникової, життєстійкість особистості є інтегральною характеристикою особистості, що дозволяє протидіяти негативним впливам середовища, ефективно долати життєві труднощі, трансформуючи їх в ситуації розвитку (ППО).</i>	Thus, according to S. Knyzhnikova, the vitality of the individual is an integral characteristic of the individual, which allows to counteract the negative influences of the environment, effectively overcome life's difficulties, transforming them into a situation of development.
47.	<i>Згідно із С. Книжниковою, базовими компонентами життєстійкості є такі: оптимальна смислова регуляція, адекватна самооцінка, розвинені вольові якості, високий рівень соціальної компетентності, розвинені комунікативні здібності та вміння (ППО).</i>	According to S. Knyzhnikova, the basic components of vitality are as follows: optimal semantic regulation, adequate self-esteem, developed volitional qualities, high level of social competence, developed communication skills.
48.	<i>На думку Т. Наливайко, життєстійкість є найбільш загальною інтегральною характеристикою особистості, що являє собою паттерн смисложиттєвих орієнтацій, самовідношення, стилєвих характеристик поведінки (ППО).</i>	According to T. Nalyvayko, vitality is the most common integral characteristic of the individual, which is a pattern of meaningful life orientations, self-attitude, stylistic characteristics of behavior.
49.	<i>Схожої думки дотримується С.</i>	S. Bogomaz holds a similar opinion,

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>Богомаз, зазначаючи, що концепт «життєстійкість» треба розглядати як системну психологічну властивість, що виникає в людини внаслідок особливої сполуки настанов і навичок, що дозволяють їй перетворювати проблемні ситуації на нові можливості (ППО).</i>	noting that the concept of "viability" should be considered as a systemic psychological property that arises in a person as a result of a special combination of guidelines and skills that allow him to turn problem situations into new opportunities.
50.	<i>Компонентами життєстійкості, згідно з даним підходом, є оптимізм, задоволеність і самоефективність (ППО).</i>	The components of sustainability, according to this approach, are optimism, satisfaction and self-efficacy.
51.	<i>М. Логінова вказує на те, що концепт «життєстійкість» являє собою складне структуроване психічне утворення, яке визначається як система переконань, що розвивається та сприяє розвитку готовності керувати системою підвищеної складності (ППО).</i>	M. Loginova points out that the concept of "viability" is a complex structured mental education, which is defined as a system of beliefs that develops and contributes to the development of readiness to manage a system of increased complexity.
52.	<i>Деякими дослідниками концепт «життєстійкість» розглядається як здібність особистості. Так, Л. Александрова зазначає, що</i>	Some researchers consider the concept of "viability" as the ability of the individual. Thus, L. Alexandrova notes that vitality is an integral ability, which is the basis of personal

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>життєстійкість є інтегральною здібністю, яка є основою адаптації особистості (ППО).</i>	adaptation.
53.	<i>В. Шадриков зазначає, що життєстійкість належить до особливого класу здібностей, які дослідник називає духовними (ППО).</i>	V. Shadrykov notes that vitality belongs to a special class of abilities, which the researcher calls spiritual.
54.	<i>На думку В. Шадрикова, духовні здібності визначають якісну специфіку поведінки людини, а саме: її доброчесність, дотримання принципів віри, любові, альтруїзму, смислу життя; креативність, оптимізм (ППО).</i>	According to V. Shadrikov, spiritual abilities determine the qualitative specifics of human behavior, namely: its integrity, adherence to the principles of faith, love, altruism, the meaning of life; creativity, optimism.
55.	<i>В. Шадриков вважає, що життєстійкість являє собою єдність природних і моральних начал (ППО).</i>	V. Shadrikov believes that vitality is the unity of natural and moral principles.
56.	<i>Дослідник зауважує, що життєстійкість має основні ознаки духовних особливостей, однак не є тотожною їм (ППО).</i>	The researcher notes that vitality has the main features of spiritual features, but is not identical to them.
57.	<i>О. Рассказова вважає, що життєстійкість являє собою ресурс, спрямований здебільшого на підтримання вітальності і</i>	O. Rasskazova believes that vitality is a resource aimed primarily at maintaining vitality and activity, and to a lesser extent – to maintain the

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>діяльності, та меншою мірою – на підтримання активності свідомості (ППО).</i>	activity of consciousness.
58.	<i>Компонентом життєстійкості, на думку вченого, є мотиваційна спрямованість (ППО).</i>	The component of sustainability, according to the scientist, is motivational orientation.
59.	<i>Р. Стецишин під час розгляду концепта «життєстійкість» спирається на концепт особистісно-психічного ресурсу (ППО).</i>	R. Stetsyshyn in considering the concept of "viability" is based on the concept of personal and mental resource.
60.	<i>Р. Стецишин вважає, що життєстійкість – це особистісно-психічний ресурс, що формується в процесі персоні професіогенезу особистості та дозволяє людині допомагаючої професії протистояти розвитку професійної особистісної дезадаптації (ППО).</i>	R. Stetsyshyn believes that vitality is a personal and mental resource that is formed in the process of personal and professional genesis of the individual and allows a person helping the profession to resist the development of professional personal maladaptation.
61.	<i>Життєстійкість проявляється в індивідуальних особливостях і у вчинках особистості.</i>	Vitality is manifested in individual characteristics and in the actions of the individual.
62.	<i>На думку Т. Титаренко, життєстійкість «проступає» у таких індивідуальних особливостях, рисах характеру, як: активність,</i>	According to T. Titarenko, vitality "appears" in such individual characteristics, character traits as: activity, purposefulness, courage, tempering, endurance, etc.

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>цілеспрямованість, сміливість, загартованість, витримка тощо (ППО).</i>	
63.	<i>Т. Титаренко зауважує, що особистісна життєстійкість проявляється у вчинках, які свідомо здійснюються на основі вчасно зроблених життєвих виборів (ППО).</i>	T. Titarenko notes that personal vitality is manifested in actions that are consciously carried out on the basis of timely life choices.
64.	<i>Згідно із Т. Титаренко, слабка, нерішуча, інфантильна людина ніколи не буде здатною до справжніх самостійних вчинків, що якісно змінюють її життя (ППО).</i>	According to T. Titarenko, a weak, indecisive, infantile person will never be capable of real independent actions that qualitatively change his life.
65.	<i>У появі розладів суттєвим чинником є не стільки сила впливу травмуючого чинника на психіку людини, скільки її психологічна пружність, тобто здатність подолати цю травму та повернутися до попереднього образу життя (ППО).</i>	A significant factor in the emergence of disorders is not so much the strength of the traumatic factor on the human psyche, as its psychological resilience, ie the ability to overcome this trauma and return to the previous way of life.
66.	<i>На процесуально-динамічному рівні аналізу життєстійкість як психологічний феномен виступає як особистісний стиль (ППО).</i>	At the procedural-dynamic level of analysis, vitality as a psychological phenomenon acts as a personal style.
67.	<i>На функціональному рівні аналізу</i>	At the functional level of analysis,

№	Ukrainian	English
	<p><i>життєстійкість як психологічний феномен є складником адаптаційного особистісного ресурсу, творчого потенціалу особистості, особистісної зрілості, предиктором психологічної пружності, показником психічного здоров'я, функціональним компонентом життєздатності та чинником життєтворчості (ППО).</i></p>	<p>vitality as a psychological phenomenon is a component of adaptive personal resource, creative potential of personality, personal maturity, predictor of psychological resilience, mental health, functional component of viability and factor of vitality.</p>
68.	<p><i>Нами використовувалися такі емпіричні методи дослідження: 1) тест життєстійкості С. Мадді; 2) шкала провокації агресії (APQ – Aggressive Provocation Questionnaire), розроблена для оцінки емоційного та поведінкового реагування в ситуації провокації агресії (D.B. O'Connor, J. Archer, F.W.C. Wu, 2001 р.) (ППО).</i></p>	<p>We used the following empirical research methods: 1) test of viability of S. Muddy; 2) the Aggressive Provocation Questionnaire (APQ), developed to assess the emotional and behavioral response to a situation of provocation of aggression (D.B. O'Connor, J. Archer, F.W.C. Wu, 2001).</p>
69.	<p><i>Проаналізуємо зв'язки життєстійкості з формами емоційного та поведінкового реагування в критичних провокаційних ситуаціях (ППО).</i></p>	<p>Let's analyze the links between vitality and forms of emotional and behavioral response in critical provocative situations.</p>
70.	<p><i>У студентів юнацького віку</i></p>	<p>Adolescents have found significant</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>виявлено зворотні значущі зв'язки життєстійкості зі злістю, гнівом, безсиллям, страхом, роздратуванням і активною агресією в критичних провокаційних ситуаціях (ППО).</i>	inverse links with resilience with anger, rage, helplessness, fear, irritability and active aggression in critical provocative situations.
71.	<i>У студентів юнацького віку виявлено зворотні значущі зв'язки контролю (як переконаності в тому, що боротьба дозволяє вплинути на результат того, що відбувається) з безсиллям, злістю, гнівом, страхом у критичних провокаційних ситуаціях (ППО).</i>	Adolescents found significant feedback from control (as the belief that the struggle can affect the outcome of what is happening) with helplessness, anger, rage, fear in critical provocative situations.
72.	<i>Студенти юнацького віку з розвиненим компонентом контролю, які відчують, що самі обирають власну діяльність, свій шлях, менш схильні в критичних провокаційних ситуаціях до таких форм емоційного реагування, як безсилля, злість, гнів, страх (ППО).</i>	Adolescent students with a developed control component, who feel that they choose their own activities, their own path, are less prone in critical provocative situations to such forms of emotional response as helplessness, anger, rage, fear.
73.	<i>У студентів юнацького віку емпірично встановлено зворотні значущі зв'язки прийняття ризику зі страхом, злістю, гнівом,</i>	Adolescents have empirically established significant feedback on risk-taking with fear, anger, rage, irritability, helplessness, and active

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>роздратуванням, безсиллям, активною агресією в критичних провокаційних ситуаціях (ППО).</i>	aggression in critical provocative situations.
74.	<i>Водночас виявлено прямий значущий зв'язок прийняття ризику із придушеною агресією (ППО).</i>	At the same time, there is a direct significant link between risk-taking and repressed aggression.
75.	<i>Отримані результати свідчать про те, що, чим більше в студентів юнацького віку виражено прийняття ризику як переконаності в тому, що позитивний і негативний досвід сприяє їхньому розвитку, тим менш вони схильні в критичних провокаційних ситуаціях до страху, злості, гніву, роздратування, безсилля, активної агресії (ППО).</i>	The results show that the more young students express risk acceptance as a belief that positive and negative experiences contribute to their development, the less they are prone in critical provocative situations to fear, anger, rage, irritability, helplessness, active aggression.
76.	<i>Чим вище в студентів юнацького віку вираження прийняття ризику, тим більше вони схильні в критичних провокаційних ситуаціях до придушеної агресії як стримування, придушення злості, гніву (ППО).</i>	The higher the risk of accepting risk acceptance among young students, the more they are prone to repressed aggression in critical provocative situations such as restraint, suppression of anger, anger.
77.	<i>1. Концепт «резилієнс» (“resilience”) доцільно</i>	1. The concept of "resilience" ("resilience") should be translated as

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>перекладати як «психологічна пружність». ness”) не є синонімічними (ППО).</i>	"psychological resilience". ness”) are not synonymous.
78.	<i>Психологічна пружність – це динамічний процес, спрямований на збереження в критичних ситуаціях стабільного рівня психологічного та фізичного функціонування, здатність виходити з таких ситуацій без стійких порушень, успішно адаптуючися до несприятливих змін (ППО).</i>	Psychological resilience is a dynamic process aimed at maintaining a stable level of psychological and physical functioning in critical situations, the ability to get out of such situations without persistent violations, successfully adapting to adverse changes.
79.	<i>2. Концепти «психологічна пружність» (“resilience”) та життєстійкість (“hardiness”) не є синонімічними (ППО).</i>	2. The concepts of "psychological resilience" and "hardiness" are not synonymous.
80.	<i>3. Концепт «життєстійкість» необхідно розглядати як психологічний феномен, що на змістовно-структурному рівні аналізу є складною інтегральною характеристикою особистості, яка охоплює декілька психологічних складників: емоційний, когнітивний, моральний, вольовий, поведінковий (ППО).</i>	3. The concept of "viability" should be considered as a psychological phenomenon, which at the content-structural level of analysis is a complex integral characteristic of the individual, which includes several psychological components: emotional, cognitive, moral, volitional, behavioral.

№	<i>Ukrainian</i>	English
81.	<i>На процесуально-динамічному рівні аналізу життєстійкість як психологічний феномен виступає як особистісний стиль (ППО).</i>	At the procedural-dynamic level of analysis, vitality as a psychological phenomenon acts as a personal style.
82.	<i>На функціональному рівні аналізу життєстійкість як психологічний феномен є складником адаптаційного особистісного ресурсу, творчого потенціалу особистості, особистісної зрілості, предиктором психологічної пружності, показником психічного здоров'я, функціональним компонентом життєздатності та чинником життєтворчості (ППО).</i>	At the functional level of analysis, vitality as a psychological phenomenon is a component of adaptive personal resource, creative potential of personality, personal maturity, predictor of psychological resilience, mental health, functional component of viability and factor of vitality.
83.	<i>4. Чим вище виражена життєстійкість студентів юнацького віку, тим менше вони схильні в критичних провокаційних ситуаціях до таких форм емоційного реагування, як злість, гнів, безсилля, страх, роздратування та менше схильні до активної агресії як форми поведінкового реагування (ППО).</i>	4. The more pronounced the resilience of young students, the less they are prone in critical provocative situations to such forms of emotional response as anger, rage, helplessness, fear, irritability and less prone to active aggression as a form of behavioral response.
84.	<i>Поняття «резилієнс» початково використовувалось переважно у</i>	The term "resilience" was originally used mainly in the fields of physics

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>галузях фізики та механіки і трактувалось як «здатність субстанції повертатися до її звичайної форми після того, як була зігнута, розтягнута чи стиснута» (КРБ).</i>	and mechanics and was interpreted as "the ability of a substance to return to its normal form after being bent, stretched or compressed".
85.	<i>Отже, людям властиво «протистояти» усім типам стресових для них ситуацій. Не тільки проблемні випадки змушують страждати та приносять емоційні потрясіння (КРБ).</i>	Thus, people tend to "resist" all types of stressful situations for them. It is not only problematic cases that make you suffer and bring emotional shocks.
86.	<i>Натомість сильні приємні враження чи неочікувані життєві зміни, як зміна роботи, місця житла, статусу, можуть чинити не індивіда сильний тиск (КРБ).</i>	Instead, strong pleasant impressions or unexpected life changes, such as a change of job, place of residence, status, can put a lot of pressure on the individual.
87.	<i>Згідно з цим, стає зрозумілим, що резилієнс не є ситуативною реакцією на зовнішню ситуацію, а має бути перманентною частиною характеру людини. Призмою, через яку суб'єкт сприймає зовнішні подразники, «стабільною траєкторією здорового функціонування» (КРБ).</i>	Accordingly, it becomes clear that resilience is not a situational reaction to an external situation, but should be a permanent part of human character. The prism through which the subject perceives external stimuli, "stable trajectory of healthy functioning".
88.	<i>Особливий інтерес викликають</i>	Of particular interest are the body's

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>адаптаційні реакції організму саме на несприятливі впливи значної інтенсивності (екстремальні умови) (КРБ).</i>	adaptive responses to adverse effects of significant intensity (extreme conditions).
89.	<i>Психологічний аспект адаптації полягає вже в розгляді індивіда саме як особистості, стосується соціальної частини життєдіяльності – існування в суспільстві відповідно до його вимог в симбіозі з власними потребами, мотивами й інтересами (КРБ).</i>	The psychological aspect of adaptation is to consider the individual as a person, concerns the social part of life – existence in society in accordance with its requirements in symbiosis with their own needs, motives and interests.
90.	<i>Соціальна адаптація індивіда відбувається шляхом засвоєння уявлення про норми і цінності суспільства, у якому він перебуває – від найглобальнішого до найвужчого (КРБ).</i>	The social adaptation of the individual occurs through the assimilation of ideas about the norms and values of the society in which he is – from the most global to the narrowest.
91.	<i>Головним інструментом виступає взаємодія, у тому числі спілкування з оточуючими та активна життєва діяльність. Важливими аспектами соціальної адаптації є виховання, освіта та професійна підготовка (КРБ).</i>	The main tool is interaction, including communication with others and active life activities. Important aspects of social adaptation are upbringing, education and training.
92.	<i>У процесі соціалізації суб'єкт не лише вчиться взаємодіяти з</i>	In the process of socialization, the subject not only learns to interact

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>соціумом, але, також, формує очікування та взаємозв'язки адекватних реакцій на відповідні події, що підтверджує факт набутості, а не вродженості резильєнтності (КРБ).</i>	with society, but also forms expectations and relationships of adequate reactions to relevant events, which confirms the fact of acquisition, not innate resilience.
93.	<i>З точки зору еволюційного розвитку поява психічної діяльності стало вагомим новим сходом і розвитку механізмів і способів біологічної адаптації (КРБ).</i>	In terms of evolutionary development, the emergence of mental activity has become an important new step in the development of mechanisms and methods of biological adaptation.
94.	<i>Представники поведінкової екології у своїх працях детально розглядають важливість поведінки для виживання в еволюційному аспекту та акцентують на тому, що завдяки психіці люди мають змогу миттєво реагувати на зміни зовнішнього середовища (КРБ).</i>	Representatives of behavioral ecology in their works examine in detail the importance of behavior for survival in the evolutionary aspect and emphasize that the psyche allows people to respond instantly to changes in the environment.
95.	<i>Важливо зазначити, що резильєнтність – це не якась вроджена властивість, а якість, компетенція чи вміння, яку можна формувати через опанування стратегій поведінки в провокативних та складних</i>	It is important to note that resilience is not an innate trait, but a quality, competence or skill that can be developed through mastery of behavioral strategies in provocative and difficult situations.

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>ситуаціях (КРБ).</i>	
96.	<i>На нашу думку, необхідним є впровадження виховання цієї властивості ще в школах та дитячих садках. Оскільки, це стане превентивною мірою в позбавленні людей подальших життєвих травм, які виникають від неготовності людини до викликів життя (КРБ).</i>	In our opinion, it is necessary to introduce the education of this property in schools and kindergartens. Because, it will be a preventive measure in depriving people of further life injuries that arise from human unpreparedness for life's challenges.
97.	<i>Цікаво зазначити, що група, яка часто позиціонується як найбільш незахищена чи вразлива – діти, в дослідженнях в сфері резильєнтності абсолютно не відноситься до групи ризику. Натомість, у кожної дитини від початку закладено сильні сторони, які вже в подальшому можуть не отримати розвитку (КРБ).</i>	It is interesting to note that the group that is often positioned as the most vulnerable or vulnerable – children, in research in the field of resistance is not at risk. Instead, every child has strengths from the beginning that may not develop in the future.
98.	<i>У дослідженнях в цій галузі не існує чітко визначеного понятійного апарату, який би включав основні терміни і конструкти, що спричиняє ряд складнощів для науковців. По-перше, з'являється</i>	In research in this area, there is no clearly defined conceptual framework that includes basic terms and constructs, which causes a number of difficulties for scientists. Firstly, there is a terminological discrepancy in the work on resilience,

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<p><i>термінологічна розбіжність у працях, присвячених резильєнтності, по-друге, немає чіткої понятійної бази, на яку можна спиратися і рухатися далі у дослідженнях. Тому ми вирішили висвітлити основні концепції, які наразі існують для порівняння та доповнення одна одної (КРБ).</i></p>	<p>and secondly, there is no clear conceptual framework on which to base and move forward in research. Therefore, we decided to highlight the basic concepts that currently exist to compare and complement each other.</p>
99.	<p><i>До факторів ризику відносять: зовнішні чинники (погодні, соціальні умови, несприятливі фактори в оточенні, природні катаклізми, війни, епідемії, бідність, політичний режим, насильство тощо). Цей тип факторів провокують прояв захисних факторів, перевіряють їхню якість та визначають наявність факторів вразливості (КРБ).</i></p>	<p>Risk factors include: external factors (weather, social conditions, adverse environmental factors, natural disasters, wars, epidemics, poverty, political regime, violence, etc.). This type of factor provokes the manifestation of protective factors, checks their quality and determines the presence of vulnerabilities.</p>
100.	<p><i>Поруч з проблемою створення єдиного термінологічного апарату для дослідників резильєнтності, виникає питання про центральну конструкцію стійкості. У літературних джерелах наразі більше описів і досліджень саме</i></p>	<p>Along with the problem of creating a single terminological apparatus for researchers of resilience, the question arises about the central design of stability. There are currently more descriptions and studies in the literature of protective factors than of</p>

№	<i>Ukrainian</i>	English
	<i>захисних факторів, аніж, факторів вразливості чи ризику (КРБ).</i>	vulnerabilities or risk factors.

SUMMARY

The Master's Degree Thesis in Translation Studies is dedicated to the study of the principles of translation of Ukrainian terms in projection to the phenomenon of resilience in English in scientific texts using the Google Translate toolkit.

A term as a unit of the lexical level (a word or phrase) that denotes a certain concept in the relevant field of human activity forms a functional-thematic class of the branch vocabulary and is an organic (systemic or non-systemic) element of the terminological fund. Modern terminology is an important and integral part of the lexical system of the language. The process of formation of scientific terminology is associated with the gradual transformation of professional vocabulary into terminological vocabulary, which is due to the fact that these linguistic units belong to the branch vocabulary.

The relevance of the topic of the master's qualification work in translation studies is determined by the need to establish the interaction of linguistic and logical factors of the formation of the linguistic term system in general, as well as the conventional connection of the form and meaning of any authentic (especially English-language) linguistic term as a translator of the corresponding meaning, which leads to the construction of cognitive- semiotic network of translation of Ukrainian terms in projection to the phenomenon of resilience in English in scientific texts.

The **purpose** of the work is to determine the principles of translation of Ukrainian terms in projection to the phenomenon of resilience in English in scientific texts using the Google Translate toolkit.

The set goal involves solving the following tasks:

- critically analyze scientific literature and formulate theoretical provisions regarding the study of professional terminology in the context of psycholinguistic knowledge;

- to characterize the approaches to the reproduction of the terms of various scientific discourses;

– to determine the structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the English language terminology in the projection of the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse;

– name the principles of translation of the term system in projection to the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse in English and Ukrainian languages using the Google Translate toolkit;

– to construct a cognitive-semiotic network of translation of Ukrainian-language terms in projection to the phenomenon of resilience in English in scientific texts.

The object of the research is Ukrainian terms in projection to the phenomenon of resilience in scientific discourse.

The subject of the research is the principles of translation of Ukrainian terms in projection to the phenomenon of resilience in English in scientific texts.

The material of the research is the annotations to scientific articles presented in the journal "Psycholinguistics", which is included in category A of the List of professional publications of Ukraine (Scopus / Web of Science), among which: a) Demenchuk, O. (2020). Typology of models of semantic derivation of vocabulary: linguistic and psycholinguistic aspects; b) Isayeva, N., Akimova, A., & Akimova, A. (2020). Categorization of traumatic personal experience in Chinese women's diary narrative: frame-script model; c) Kotsur, V., Vilchynska, I., & Kotsur, L. (2020). Update of social and political vocabulary in the everyday discourse of communication subjects; d) Levko, O. (2020). Precedent units as means of manipulation in Ukrainian religious media discourse: psycholinguistic dimension; e) Maksymenko, S., Nemesh, O., Maksymenko, K., & Nabochuk, O. (2020). Psychological features of students' understanding of Internet texts; f) Mikhalchuk, N., & Khupavtseva, N. (2020). Facilitation of high school students' understanding of literary works as a psycholinguistic problem; e) Rebrii, O., & Tashchenko, G. (2020). Translation strategies for phonographic deviations: a psycholinguistic approach; g) Tavrovetska, N., & Shebanova, V. (2020). Cross-cultural study of the use of obscene vocabulary in the youth environment; z)

Shimko, V., & Babadzhanova, A. (2020). Study of the concept of coronavirus quarantine as a new category of linguistic consciousness. The total volume of the continuous sample is 100 English-Ukrainian sentences.

During the research, the following **methods** were used: the continuous sampling method for the selection of actual material; methods of structural and semantic, pragmatic and contextual analysis to clarify the peculiarities of the functioning of the linguistic term system in scientific discourse; methods of translation analysis for the construction of a cognitive-semiotic network of translation of the linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that for the first time in the work: the theoretical provisions regarding the study of the professional terminology in the context of psycholinguistic knowledge are specified; approaches to reproduction of the terms of various scientific discourses are characterized; structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the English-language terminology in projection to the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse are determined; the principles of translation of the term system in the projection to the phenomenon of resilience in the texts of the scientific discourse of the English and Ukrainian languages using the Google Translate toolkit are named; constructed a cognitive-semiotic translation network of Ukrainian terms in projection to the phenomenon of resilience in English in scientific texts.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their application in the courses of general linguistics (sections "Language and culture", "Language and thinking"), comparative linguistics (section "Comparative lexicology"), applied and cognitive linguistics, in special courses on terminology, cognitive semantics, linguistic and cultural studies and intercultural communication. In addition, the practical significance of the work lies in the possibility of using its theoretical provisions and conclusions in courses on lexicology, lexicography and terminology of the modern English language; in

lexicographic practice, in particular when compiling educational dictionaries for specialized translation; in writing textbooks, methodical manuals. The collected facts can be used in lexicographic practice, in particular for compiling terminological dictionaries.

Structure and scope of work. The master's thesis in translation studies consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources (88 items, of which 12 are in foreign languages), a list of reference literature (8 items), a list of sources of illustrative material (18 items). The full volume of the work is 119 pages, the main content is laid out on 67 pages.

The **introduction** substantiates the relevance of the diploma topic, formulates the goal, defines the main tasks, object, subject, scientific novelty of the obtained results, research methods, practical significance of the obtained results, specifies the forms of approval and the structure of the work.

The first chapter of the master's qualification thesis "Theoretical foundations of the study of terms in the projection to the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse in psycholinguistics and translation studies" is devoted to the theoretical foundations of the study of the professional terminology system in the context of psycholinguistic knowledge, the characteristics of approaches to the reproduction of terms of various scientific discourses, as well as scientific discourse as a space broadcasts of the psychomental phenomenon resilience.

The second section of the master's qualification work "Structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the English-language term system in the projection to the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse" is devoted to the analysis of structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the English-language term system in the projection to the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse, in particular, attention is focused on the structural-semantic and conative-pragmatic approaches to the taxonomy of the English-language term system in the projection to the phenomenon of resilience in the texts of scientific discourse.

The third section of the master's qualification work "Principles of translation of the term system in projection to the phenomenon of resilience in texts of scientific discourse in English and Ukrainian languages: the Google Translate toolkit" is devoted to the principles of constructing a cognitive-semiotic network of translation of the term system in projection to the phenomenon of resilience in texts of scientific discourse.

In **the general conclusions**, the scientific and practical research results obtained in the study are outlined and the prospects for further research in the chosen direction are determined.